

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

49 (925)

ANUL XVIII
7 decembrie 1962
12 pagini, 1 leu

CITITI IN ACEST NUMAR

O nouă contribuție la cunoașterea relațiilor romîno-ruse

de DUMITRU ALMAȘ
(pag. 4)

DOUĂ SCRISORI

de PETRU VINTILĂ
(pag. 5)

Secretara și actorul

de NICOLAE MINEI
(pag. 5)

Ziua de mîine a lui „homo sapiens“

de I. A. EFREMOV
(pag. 6-7)

Proiectanta Alevtina Lukașina se ocupă de iluminatul și încălzitul noilor case

memento

Taina lui Fiodor a fost dezlegată

În numărul trecut al revistei noastre am publicat reportajul „Taina lui Fiodor”. Cei care l-au citit își amintesc desigur că, la sfârșitul reportajului, autorul lui, scriitorul Serghei Smirnov, arăta că va continua investigațiile spre a afla noi amănunte despre ostașul rus erou al Rezistenței italiene. O știre recentă, transmisă de agenția „Tass”, anunță că cercetările scriitorului au fost încununate de succes. După doi ani de neîntrerupte eforturi, Serghei Smirnov a izbutit să afle adevărata identitate a celui pe care partizanii ita-

lienji l-au cunoscut sub numele de Fiodor Poetan.

Serghei Smirnov a stabilit astfel că el se numea în realitate Fiodor Poletacv, era de meserie fierar și s-a născut la Petrușcino, în vecinătatea Moscovei și nu la Gorlova, cum spune placa memorială de pe mormântul lui.

Vestea a stîrnit mult interes în cercurile democratice din Italia care păstrează mereu vie amintirea lui Fiodor. Ziarul „Unità”, a relatat-o sub un titlu mare — cum se vede din clișeul nostru — însoțind-o de un comentariu care a evocat din nou pentru cititorii italieni figura eroului.

Iehudi menuhin în U.R.S.S.

După recitalurile date la Leningrad și Moscova, acompaniat de sora sa Hephzibah, Iehudi Menuhin își continuă turneul în Uniunea Sovietică în orașele Minsk, Lvov, Odesa, Chișinău, Iața.

Revederea Uniunii Sovietice, după o absență de șapte ani, i-a produs o puternică impresie. Menuhin vorbește cu admirație despre Leningrad, pe care-l socotește unul din cele mai frumoase orașe din lume. Chiar din prima zi a încercat aici un sentiment de profundă bucurie asistînd la spectacolul „Don Quijote” prezentat de colectivul Teatrului de operă și balet „Kirov” care, după părerea lui, a dovedit o mare măiestrie. După cum e încântat de orchestra simfonică a Filarmonicii leningrădene și de publicul marelui oraș: „Publicul leningrădean m-a cucerit literalmente — a remarcat Menuhin; ascultă muzica cu dragoste și entuziasm și în același timp cu reculegere. Liniștea aceasta se transmite și interpretului iar dragostea îl inspiră. E plăcut să vezi în sală mulți muzicieni profesioniști, multe cunoștințe”.

Turneul la Moscova și Leningrad

a prilejuit violonistului american și o seamă de întâlniri cu personalități muzicale sovietice. Menuhin a fost impresionat deopotrivă de strălucita măiestrie interpretativă a muzicienilor din U.R.S.S. și de uimitoarea lor cordialitate.

„Mă inclin în fața măiestriei lui David Oistrach, Sviatoslav Richter, Mstislav Rostropovici — a declarat Iehudi Menuhin unui reporter de la „Sovetskaia Kultura”. În timpul turneului în S.U.A. Richter mi-a făcut o vizită și ceea ce am cîntat atunci împreună — sonate de Brahms — rămîne pentru mine ca una din cele mai frumoase amintiri”

Vizitele la Conservatorul din Moscova și Leningrad i-au dat lui Menuhin convingerea că școala violonistică sovietică este cea mai bună din lume. „Noi, americanii, am rămas foarte mult în urmă față de ruși în pregătirea muzicienilor instrumentiști” — afirmă Menuhin. „Am participat la concursul muzical de la Bruxelles și am fost martor al strălucitului succes al tinerilor muzicieni sovietici. Uniunea Sovietică este țara muzicii iar Moscova, capitala muzicii și îmi face o foarte mare plăcere să fiu oaspetele ei”.

m.c.

„miercurile” de la „Lihaciov”

Acum cîteva zile a fost sărbătorit la Moscova un jubileu ieșit din comun dar nu mai puțin caracteristic pentru ambianța culturală a capitalei sovietice. Muncitorii marii uzine de automobile „Lihaciov” au aniversat într-un cadru festiv cea de a cinci sută „miercuri”, care de șaisprezece ani reunește cu regularitate, în fiecare săptămînă, pe amatorii de literatură. În acest răstimp, la serile literare de la uzina „Lihaciov” au participat cîteva zeci de mii de muncitori.

Organizatorii au de făcut față unui adevărat asalt de cereri pentru locuri și au trebuit să recurgă la o riguroasă reglementare a participării solicitanților. Într-adevăr, participarea la „miercurile” literare de la uzinele „Lihaciov”, se face pe bază de abonamente. Anul acesta, serile literare sînt frecventate de peste patru sute de abonați. În fiecare săptămînă, de pe scena Palatului de cultură al uzinei „Lihaciov”, mari artiști ai capitalei sovietice recită în fața muncitorilor din operele romancierilor și poezilor preferați. Încît în cursul anilor, muncitorii de la „Lihaciov” s-au familiarizat cu sute de opere importante ale clasicilor ruși și străini, ale scriitorilor sovietici.

Un fapt semnificativ care se lipsește de comentarii, căci vorbește prin sine însuși.

e.d.

opiniile lui priestley

Presa literară sovietică a acordat o mare atenție recente vizite făcute în U.R.S.S. de John Priestley. Atenție explicabilă dacă ținem seama că Priestley este pentru publicul sovietic unul din cei mai populari scriitori contemporani străini. Într-adevăr, numai în ultimii cinci ani, traduceri în limba rusă ale romanelor și pieselor lui de teatru au însumat tiraje de milioane de exemplare.

Înainte de a părăsi U.R.S.S., Priestley a avut o conferință de presă la Uniunea Scriitorilor sovietici în cursul căreia a citit o declarație scrisă și a răspuns la întrebările puse. Declarația scrisă a reamintit că semnatarul ei a mai avut prilejul să cunoască Uniunea Sovietică acum șaptesprezece

ani. În cursul noii sale călătorii, scriitorul englez a dorit să se convingă de schimbările petrecute pe meleagurile pe care le mai vizitase odinioară și să-și îmbogățească bagajul de cunoștințe cu noi impresii.

„Chiar din drumul de la aeroport spre centrul Moscovei — a declarat scriitorul — am putut să-mi dau seama de dezvoltarea orașului și de amploarea lucrărilor de construcție. Iar cînd, după cîteva zile, am fost la Erevan nici nu l-am mai recu-

noscult. E realmente un oraș nou, cu o piață centrală care izbește prin frumusețea ei. O spun cu toată căldura pentru că la noi, în Anglia, construcția postbelică se desfășoară cu multă circumspecție și încetință. E adevărat că ne și lovim de probleme pe care dumneavoastră le puteți ignora dar asta nu micșorează de fel realizările dumneavoastră.

Aspirația la învățătură în toate domeniile: în artă și știință, în științele umaniste și în tehnică, care se vădește cu atîta hotărîre și entuziasm, m-a impresionat apoi în aceeași măsură ca și enormele succese în construcție. N-am mai văzut niciodată ceva similar.

Din toate orașele vizitate, cel mai mult m-a frapat Tașkentul. Nu numai că ați construit un oraș mare, modern și frumos în mijlocul munților și deșerturilor Asiei Centrale, dar ați conservat cu grijă și vechile bazine și „ceaihanale”. Ați introdus astfel noul, păstrînd în același timp ceea ce era vechi. O asemenea politică mi se pare demnă de toată admirația.

Aproape tot ce am văzut, o spun cu toată sinceritatea, mi s-a părut mai bun decît mă așteptam. Am văzut o Uniune Sovietică nouă și mai bună, mai prosperă și mai fericită, în stare să aducă o contribuție magnifică la civilizația mondială”.

Întrebat despre proiectele lui de viitor, John Priestley a răspuns că va scrie ceva despre U.R.S.S., după care va începe lucrul la o carte care se va numi „Omul și timpul”.

Scriitorii sovietici, a răspuns Priestley la o altă întrebare, i-au făcut impresia „unor oameni cărora le merge bine”.

t.i.

premieră la bolșoi

Un eveniment important al actualei stagiuni muzicale moscovite este recenta premieră a Teatrului Mare cu „Falstaff” de Verdi, reprezentat pentru prima oară pe scena acestui teatru.

În fotografia noastră: o scenă din actul I al spectacolului. De la stînga la dreapta: V. Levko (Quickley), T. Sorokina (Nanette), T. Milașkina (Alice Ford).

despre premiile lenin pe 1963

Comitetul pentru Premiile Lenin a primit noile propuneri pentru înalta distincție. Ca și în anii precedenți, lucrările care participă la importanta competiție sînt rezultatul strădanilor unui număr impresionant de savanți, tehnicieni, muncitori inovatori.

Deși este încă prematur să se facă aprecieri asupra propunerilor făcute, totuși N. S. Arjanikov, secretarul științific al Comitetului pentru Premiile Lenin, a împărtășit unui corespondent al săptămînalului „Nedelia” primele impresii despre problematicele lor.

„Gama problemelor științifice și tehnice abordate de lucrările propuse pentru Premiile Lenin este extrem de variată — a declarat prof. N. S. Arjanikov. Pot fi întîlnite rezultate ale cercetărilor teoretice în domeniul interacțiunilor slabe ale particulelor elementare, efectuate de B. M. Pontecorvo, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S. alături de noi metode de prelucrare a pieilor, folosind grăsimile sintetice în locul grăsimilor și uleiurilor naturale”.

Principala trăsătură a propunerilor primite anul acesta de Comitet constă în faptul că ele sînt închinată în cea mai mare parte soluționării unor probleme majore legate de grăbirea progresului tehnic în cele mai diferite ramuri ale industriei. Aceasta e de altfel una din principalele sarcini trasate de Congresul al XXII-lea al P.C.U.S. Iată și cîteva exemple: la Institutul de sudură electrică „E. O. Paton” a fost elaborat un nou procedeu de îmbunătățire a calității oțelurilor și aliajelor speciale; un grup de ferovieri sovietici a rezolvat problema electricității magistralelor de oțel ale țării pe bază de curent alternativ cu frecvență industrială; un colectiv de chimiști din orașul Gorki a modificat radical procesul de desalinare a țîțeiului și de epurare lor de evacuare la rafinării etc.

Anul acesta a sporit mult și numărul lucrărilor cu teme agricole. După cum lucrări interesante au propus și specialiștii în medicină și biologie. Dintre acestea, remarcăm lucrarea „Tumori maligne” semnată de oncologul N. N. Petrov din Leningrad.

S-ar mai putea cita și multe alte exemple. Dar le vom afla desigur peste cinci luni, cînd vor deveni cunoscute numele noilor laureați ai Premiilor Lenin.

a.v.

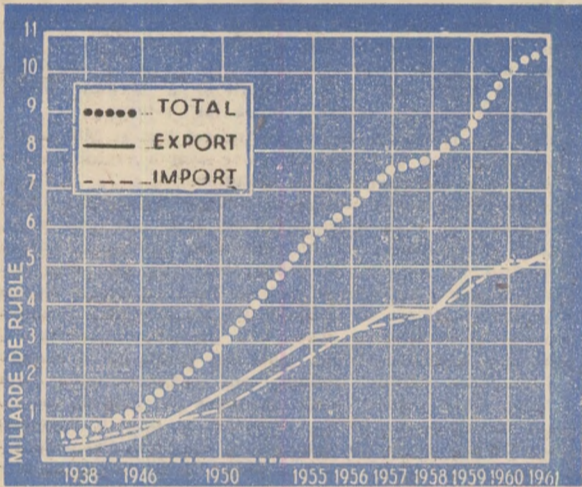
U. R. S. S. în comerțul mondial

Pe marginea unei interesante culegeri de date statistice

Avântul rapid al economiei Uniunii Sovietice, politica externă orientată spre întărirea pe toate căile a sistemului mondial socialist, spre dezvoltarea colaborării prietenești cu noile state independente, precum și spre lărgirea relațiilor economice reciproc avantajoase cu toate țările lumii au asigurat o creștere continuă a schimburilor economice externe ale U.R.S.S. Culegerea de date statistice „Comerțul exterior al U.R.S.S. în anul 1961”, apărută la Moscova, aduce un vast și edificator material despre succesele înregistrate de comerțul exterior sovietic.

Legăturile comerciale externe ale U.R.S.S. se extind cu fiecare an. În momentul de față, Uniunea Sovietică are relații economice și comerciale cu peste 80 de țări de pe toate continentele. Acum cinci-șase ani numărul țărilor cu care U.R.S.S. avea relații comerciale nu depășea încă 60. Volumul comerțului exterior al U.R.S.S. a atins în 1961 impunătoarea cifră de 10.648 milioane de ruble fiind, în prețuri comparabile, de peste 3,5 ori mai

Dinamica comerțului exterior al U.R.S.S.
(1938—1961)

mare decât în anul 1950 și de aproape 10 ori mai mare decât în anul antebelic 1938. Superioritatea față de țările capitaliste în ce privește ritmul de creștere este evidentă și în acest domeniu. În perioada 1950—1961 comerțul exterior al țărilor capitaliste nu a crescut decât de două ori.

Tot în legătură cu volumul comerțului exterior al U.R.S.S. trebuie subliniată și realizarea cu succes a prevederilor septenalului pe acest țărim. Încă în cursul anului trecut a fost atins nivelul prevăzut pentru 1965. În prima jumătate a acestui an comerțul exterior sovietic a crescut cu 13 la sută față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Conform unor evaluări făcute în Uniunea Sovietică, se așteaptă ca în întreaga perioadă a septenalului comerțul exterior sovietic să se dubleze, ceea ce va constitui încă o realizare remarcabilă a economiei U.R.S.S., o nouă dovadă incontestabilă a politicii ei de pace și colaborare.

Creșterea volumului comerțului exterior a fost însoțită de perfecționarea continuă a structurii exportului și importului de mărfuri. Culegerea statistică amintită publică în legătură cu aceasta o sumă de date extrem de interesante. Astfel, în 1961, produsele industriei sovietice, exceptând pe cele rezultate din materii prime agricole, au constituit 80 la sută din exportul total al U.R.S.S., ceea ce arată chiar și unu profan în materie succesele dobândite de poporul sovietic pe țărim industrial și tehnic. Împreună cu mărfurile industriale rezultate din materii prime agricole produsele industriei au reprezentat 90,2 la sută din totalul exportului sovietic.

Cea mai caracteristică trăsătură a comerțului exterior sovietic din ultimii ani a fost creșterea rapidă a comerțului de mașini și utilaje. În primii trei ani ai septenalului, 1959—1961, exporturile de mașini și utilaje ale U.R.S.S. au însumat aproape 3 miliarde de ruble, din care exporturile de utilaje și materiale pentru întreprinderi complete au depășit suma de 1,3 miliarde ruble. Cea mai mare parte a acestor exporturi a fost îndreptată spre țările socialiste. În același timp cresc repede exporturile sovietice de mașini și instalații pentru țările în curs de dezvoltare economică.

Uniunea Sovietică exportă importante cantități de autoturisme și autocamioane, tractoare și mașini agricole, mașini-unelte, utilaj energetic și electro-tehnic etc. Conform unor date publicate în U.R.S.S., la începutul anului 1960, se aflau în funcțiune în afara hotarelor sovietice peste 300.000 de automobile și 65.000 de tractoare sovietice. La acestea se pot adăuga cele 109.000 automobile și 35.000 de tractoare exportate de U.R.S.S. în anii 1960—1961.

Intemeindu-se pe marile succese dobândite de

industria aeronautică sovietică, U.R.S.S. a început să exporte din 1960 și produse ale acestei importante ramuri industriale. În numai doi ani au fost livrate în străinătate sute de avioane și elicoptere civile de diferite tipuri, care se găsesc în exploatare în 29 de țări din Europa, Asia, Africa și America Latină. Printre ele binecunoscutele avioane sovietice „Il-14”, „Il-18”, „TU-104”, elicopterele „MI-4” etc.

Merită relevate de asemenea importanțele realizări în domeniul creșterii exporturilor de produse ale industriei destinate consumului populației. În primii trei ani ai septenalului, U.R.S.S. a exportat, de pildă, peste 12 milioane de ceasuri, 236.000 de aparate fotografice, 257.200 de televizoare și mari cantități de alte mașini și aparate de uz casnic și cultural.

Disponind de resurse inepuizabile de materii prime, punând în valoare, an de an, într-o măsură tot mai mare aceste resurse, Uniunea Sovietică poate nu numai să-și satisfacă considerabilele nevoi interne de minereuri, combustibil și alte materii prime și materiale dar să și exporte aceste mărfuri în cantități tot mai mari. Iată câteva exemple. Exporturile sovietice de minereuri de fier au crescut de la 6,3 milioane de tone în 1953 până la 16,3 milioane de tone în 1961, cele de petrol și produse petroliere — respectiv de la 4,2 milioane de tone la 41,2 milioane de tone, adică de 10 ori. Este interesant de remarcat că numai cantitatea de petrol și produse petroliere exportată de U.R.S.S. în 1961 a fost egală cu întreaga cantitate de petrol extrasă în U.R.S.S. în 1951 și a reprezentat aproape 25 la sută din extracția totală de petrol de anul trecut.

Uniunea Sovietică exportă, de asemenea, mari cantități de minereuri de mangan și crom, fontă și laminat de metale feroase, metale neferoase (cupru, zinc, aluminiu etc.), precum și materiale lemnoase, bumbac, îngrășăminte chimice ș.a.

O mare parte din exporturile sovietice de combustibili, materii prime și materiale este orientată spre țările socialiste și are un rol deosebit în aprovizionarea economiei acestora, îndeosebi a industriei lor prelucrătoare, cu materii prime și materiale. În conformitate cu datele publicate de presa economică sovietică, în ultimii ani livrările U.R.S.S. au acoperit 75 la sută din nevoile de import ale țărilor socialiste în minereuri de fier, 84 la sută din necesitățile de fontă, 97 la sută din cele de petrol, aproximativ 60 la sută din importurile de produse petroliere, metale neferoase și cherestea.

Din grupa produselor agroalimentare se impune exportul de cereale, care în 1961 a atins 7,5 milioane tone, realizând nivelul cel mai înalt din perioada postbelică și constituind o mărturie a progreselor înregistrate în ultimii ani de agricultura sovietică. Au crescut de asemenea exporturile de zahăr, unt ș.a.

Deținând un loc de frunte printre exportatorii mondiali de mașini și utilaje, Uniunea Sovietică importă în același timp mari cantități din aceste mărfuri, ceea ce contribuie la acțiunea de reutilizare tehnică a tuturor ramurilor economiei sovietice și la accelerarea ritmului de dezvoltare a producției într-o serie de ramuri ca industria chimică, a celulozei și hârtiei, industria ușoară și alimentară, precum și la înzestrarea tehnică a transporturilor feroviare și navale sovietice. În primii trei ani ai septenalului importurile sovietice de mașini și instalații au însumat aproape 4,3 miliarde de ruble. O mare parte din aceste importuri provin din țările socialiste, pentru care posibilitatea de a desface în U.R.S.S., în mod constant, cantități crescînde de mașini și utilaje constituie un sprijin economic real. În ultimii doi ani, de exemplu, peste două treimi din importul total de mașini și utilaje al U.R.S.S. a provenit din țările socialiste.

Uniunea Sovietică importă deasemeni mari cantități de materii prime și materiale. Astfel, în 1961 U.R.S.S. a importat 360.000 de tone de cauciuc natural, deținând în această privință al doilea loc în lume (după S.U.A.), 56.000 tone de cauciuc sintetic, 102.000 de tone de fire sintetice etc.

O mare parte din importurile sovietice — în 1961 aproape o treime — este alcătuită din mărfuri

industriale pentru consumul populației, produse alimentare și materii prime pentru producerea lor, ceea ce contribuie la diversificarea și completarea fondurilor proprii meru crescînde de mărfuri desfăcute populației sovietice.

În ce privește repartitia pe țări, în 1961 țările socialiste au asigurat două treimi din volumul global al comerțului exterior al U.R.S.S., schimburile reciproce de mărfuri însumînd aproape 7,1 miliarde de ruble. Acesta este un rezultat nemijlocit al colaborării economice tot mai strînse și multilaterale, precum și al sprijinului reciproc frătesc dintre țările lagărului socialist, întemeiate pe principiile de neclintit ale marxism-leninismului, ale internaționalismului socialist.

Datele statistice despre comerțul exterior al U.R.S.S. reflectă și progresul continuu realizat în dezvoltarea schimburilor comerciale romino-sovietice. Numai în doi ani, 1960—1961, ele au sporit de 1,3 ori, atingînd în 1961 suma de 569 milioane de ruble. Merită relevată importanța spore a schimburilor reciproce de mașini și utilaje. Valoarea exporturilor acestor mărfuri din R.P.R. către U.R.S.S. a crescut de la 13 milioane ruble în 1955 până la 40 milioane de ruble în 1961, adică de 3 ori. Mai bine de o treime din importurile noastre de mașini și utilaje din U.R.S.S. a fost alcătuită în 1961 din utilaje și materiale pentru întreprinderi complete.

Politica de dezvoltare a relațiilor economice internaționale, întemeiată pe principiile leniniste ale coexistenței pașnice și promovată în mod consecvent de P.C.U.S. și guvernul sovietic își găsește o manifestare concretă în lărgirea continuă a schimburilor comerciale ale U.R.S.S. cu țările nesocialiste.

Astfel, în 1961, comerțul dintre U.R.S.S. și țările în curs de dezvoltare economică din Asia, Africa și America Latină a depășit suma de 1 miliard de ruble, fiind de 4 ori mai mare decât în 1955. În prezent Uniunea Sovietică are acorduri comerciale cu 27 de țări slab dezvoltate din punct de vedere economic. Suma creditelor acordate de U.R.S.S. acestor țări pentru dezvoltarea economiei lor naționale s-a ridicat la mijlocul anului 1962 la circa 3 miliarde de ruble.

În ultimii ani s-au lărgit mult și schimburile co-

Autocamioane pentru Cuba.

merciale ale U.R.S.S. cu țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial. Numai în cursul anului 1961 comerțul U.R.S.S. cu Anglia a sporit cu aproape 18 la sută, schimburile cu Italia au crescut cu 17 la sută, cele cu Japonia cu 30 la sută.

Perspectivile mărețe ale dezvoltării economiei Uniunii Sovietice, trasate de Programul P.C.U.S., creează condiții extrem de favorabile pentru dezvoltarea în continuare a comerțului exterior sovietic. Potrivit calculelor economiștilor sovietici, comerțul exterior al U.R.S.S. poate să crească în răstimp de 20 de ani de 4 ori și chiar mai mult. „Convingerea noastră profundă — a spus tovarășul N. S. Hrușciiov — este că comerțul constituie o bază bună pe care se poate dezvolta cu succes colaborarea pașnică a statelor și se poate consolida încrederea reciprocă între popoare”. Tocmai de aceea, inițiativa sovietică, susținută activ de celelalte țări socialiste, în legătură cu convocarea unei conferințe internaționale în problemele comerțului s-a bucurat de o largă și vie adeviziune din partea popoarelor lumii, exprimată de curînd și la O.N.U. prin votul a 73 de delegații.

Gabriel Bunea

In fața unui stand cu cărți traduse din limba română

Serisoare din Moscova

Prestigiul literaturii române

Spre a ne da seama de popularitatea de care se bucură astăzi cartea românească în Uniunea Sovietică e de ajuns să arătăm că, dacă într-o perioadă de cincisprezece ani (1930—1944), au fost traduse și editate patru cărți românești, într-un tiraj total de 33.000 de exemplare, în ultimii cinci ani (1957—1961) în limba rusă și în limbile altor popoare din Uniunea Sovietică au fost traduse aproximativ 200 de titluri, într-un tiraj total de peste 8.000.000 de exemplare! Aceste cifre cu adevărat impresionante se referă, în primul rând, la scrierile clasice ale literaturii noastre — Alecsandri, Coșbuc, Caragiale, Eminescu, Delavrancea, Vlahuță, Slavici, Sadoveanu și apoi la proza și versurile scriitorilor și poezilor noștri contemporani. Operele maestrului Mihail Sadoveanu, de pildă, au fost traduse, în perioada la care ne referim, în 18 limbi ale popoarelor sovietice și într-un tiraj ce depășește două milioane de exemplare. „Mitreă Cocor” a fost tradus în limbile rusă, ucraineană, azerbaidjană, armeană, gruzină, kabardină, kazahă, kirghiză, komi, letonă, estonă, lituaniană, tadjikă, turkmenă, tătară, udmurtă, uzbekă.

Dintre operele scriitorilor și poezilor noștri contemporani, un interes deosebit au suscitat poezia lui Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Maria Banuș, Nina Cassian, romanele „Se-tea” și „Străinul” de Titus Popovici, „Șoseaua Nordului” de Eugen Barbu, „Moromeții” de Marin Preda, piesele lui Horia Lovinescu și A. Mirodan și o culegere intitulată „Piese românești contemporane”.

Trebuie să arătăm că, în afară de editarea separată a unor volume cuprinzând opere alese, romane, schițe și nuvele de scriitori români, în Uniunea Sovietică au apărut sau vor apărea câteva culegeri alcătuite pe criteriul genurilor literare. Printre ele, două volume de „Nuvele și povestiri românești”, un volum de „Povești populare românești” tradus în limba ucraineană, o „Antologie a poeziei românești” etc., etc. Anul acesta Editura de stat pentru literatură din Moscova a scos de sub tipar volumul „Nuvela României contemporane”, pre-

fațat de Boris Polevoi, bine cunoscutul autor al „Poveștii unui om adevărat”. În această culegere sunt incluse nuvelele a 18 scriitori români, printre care Zaharia Stancu, V. Em. Galan, M. Beniuc, Aurel Mihală ș.a.

Și acum, câteva cuvinte despre traducătorii de literatură română. Printre ei se numără D. E. Spoleanskaia, Tatiana Ivanova, A. Sadețki, M. M. Kocerga și mulți alții, oameni cu o bogată cultură, buni cu-

grafii privitoare la scriitorii sau literatura românească. Vasili Sugoneai și I. Kojevnikov, de pildă, au scris două lucrări despre viața și opera lui Miha I Sadoveanu iar academicianul Alexei Alexeevici Sidorov lucrează la monografia „Tehnica poligrafică românească”, proiectată să apară în cursul anului 1963.

Desigur, nu putem vorbi despre literatura românească în U.R.S.S. fără a aminti de revista „Inostrannaia literatura”, organ al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. care, mai în fiecare număr, publică materiale referitoare la arta și literatura noastră. Romane și nuvele, versuri, note despre ultimele noutăți literare, informații despre premierele de pe scenele românești, ilustrații de graficieni români (ca, de pildă, ilustrațiile lui Jules Perahim la cartea lui John Reed „10 zile care au zguduit lumea”), iată largul diapazon de mijloace cu ajutorul cărora „Inostrannaia literatura” își pune la curent cititorii cu viața noastră culturală.

Iar dacă cumva cititorul sovietic doarește să facă cunoștință în limba originală cu lucrările scriitorilor români, el are posibilitatea să-și realizeze această dorință atât prin mijlocirea bibliotecilor publice, cât și prin aceea a librăriilor specializate. Au devenit tradiționale din acest punct de vedere librăria țării de democrație populară de pe strada Gorki din Moscova, unde există o secție de literatură și publicații românești, Biblioteca de stat „V. I. Lenin”, care se îmbogățește anual cu peste 2.000 de cărți, 400 de reviste și aproximativ 11.000 de exemplare de ziare românești, Biblioteca „Saltikov-Șcedrin” din Leningrad și multe altele.

Moscova, decembrie 1962.

M. M.

O nouă contribuție la cunoașterea relațiilor româno-ruse

An de an cercetările istoricilor descoperă noi și noi elemente în desăvârșirea legăturilor de prietenie româno-ruse. Identități în interesele politice, momente comune în activitatea economică, dese schimburi culturale se vădese și se argumentează tot mai mult prin lucrări istorice mereu mai temeinice și mai judicioase întocmite, bazate pe un vast material documentar și bibliografic.

Printre lucrările care urmăresc, de-a lungul veacurilor, firul acestor legături multilaterale se numără și „Contribuții la istoria relațiilor româno-ruse” de G. Bezviconi, apărută de curând sub auspiciile Academiei R.P.R., Institutul de studii româno-sovietice.

Cu meticulozitate, cu deosebit simț al probității științifice, utilizând o mare bogăție de material, G. Bezviconi preferă relațiile româno-ruse din secolul al VI-lea, de la venirea slavilor pe pământul patriei noastre, până la unirea principatelor române (1859).

Pornind de la adevărul că istoria poporului nostru poate fi tratată mult mai complet dacă este pusă în legătură cu istoria popoarelor vecine și îndeosebi dacă se urmărește iniurierea bineînțelegătoare a marelui popor rus, G. Bezviconi a consacrat „truda unei vieți” pentru adunarea și trierea unui imens material documentar și bibliografic, ca să închege această lucrare sintetică, intitulată modest „Contribuții”. Și care, de fapt este o istorie a României până la 1859 văzută prin prisma legăturilor cu Rusia. Autorul privește epoca migrațiilor ca pe o vreme când se poate stabili o comunitate de dezvoltare a popoarelor din jurul Mării Negre. Slavii, pornind din veacul al VI-lea, au întărit această comunitate de dezvoltare și au accentuat-o în vremea celor dintâi formațiuni politice de pe teritoriul României. Apoi, în secolele XIII și XIV, popoarele de la Dunăre ca și cele din vastele stepe rusești au avut de luptat împreună împotriva jugului tătar, care „a și pîngărit și a secătuit lasuși sufletul acelor popoare care căzuseră jertă lui” (Marx).

Amplu tratate sînt legăturile lui Alexandru cel Bun și Mircea cel Bătrîn cu Polonia precum și influențele slave asupra vechii noastre organizații de stat și a primelor mijurii culturale.

O grijă deosebită a depus autorul în analiza legăturilor dintre Moldova și Moscova în vremea lui Ștefan cel Mare. „O lume nouă, scrie Bezviconi, se deschide în fața domnului Moldovei, dincolo de Kievul decăzut. Pe orizont se înalță Moscovia, țara din care veneau bogații negustori și înțelepții pelerini în drum spre Constantinopol și „locurile sfinte”. În lucrarea lui G. Bezviconi intervin date și nume necunoscute până acum, solii și legături economice, aspecte culturale și considerații noi, mult mai adînci ca în studiile anterioare consacrate relațiilor româno-ruse. „Popularitatea lui Ștefan cel Mare, arată autorul, se poate vedea din legende ca, de pildă, cîntecul rusesc despre Ștefan „Voloski” la Dunăre, reprodus în „G. amatica Ceska” a lui Jan Blahoslav, din 1571. Și remarcă: „Puiernica personalitate a lui Ștefan a rămas în istorie ca deschizătoare de drumuri pentru legăturile noastre cu Moscova”.

După ce arată de ce „Petru Rareș era un prieten de nădejde al statului rus”, Bezviconi tratează amplu acțiunile comune în lupta împotriva exploatarea feudale și a asupririi turco-tătare în secolul al XVI-lea.

În veacul al XVII-lea, în timpul lui Vasile Lupu, Moldova a jucat rolul de intermediară între ruși și turci. Și în această problemă autorul aduce o seamă de date noi care adăncesc cunoștințele mai vechi despre politica lui Vasile Lupu în legătură cu Moscova. Sînt deosebit de prețioase indicațiile privitoare la raporturile culturale dintre Moldova și Moscova și, mai cu seamă, bogata listă de cărți slavo-rusești de largă circulație în țările române în veacul al XVII-lea, tipărite la Moscova, la Kiev, la Cernigov, la Vilna. Totodată, lucrarea dă o mare atenție numeroaselor solii dintre Moscova și țările române în decursul veacurilor și mai cu seamă în vremea lui Constantin Brucoveanu și Dimitrie Cantemir, solii legate de creșterea importanței internaționale a statului rus și de lupta comună a popoarelor de la Dunăre și Marea Neagră împotriva jugului otoman. Avea dreptate mitropolitul Dosoftei ca în cartea „Jugurile de peste an”, tipărită în 1683, să dedice Moscovei stihuri pline de recunoștință:

„Lăudată să aibă dreptul pomană,
În cer și pe lume fără de prihană
Că și de la Moskva lucește lucoare,
Întinzînd lungi raze i (și) bun nume sub soare”.

Relațiile comerciale și alianțele politice în vremea aceasta sînt deosebit de strînse și de rodnice iar autorul „Contribuțiilor” le relevă și le prezintă analitic.

Chiar în problema așa de dezbătută a relațiilor dintre Dimitrie Cantemir și Petru I, Bezviconi aduce noi date culese îndeosebi din documentele Academiei R.P.R.

Donă treiimi din lucrare este consacrată legăturilor ruso-române din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, în perioada zbuciumată a războaielor ruso-turce, cuprinzînd pacea de la Adrianopol (1829), perioada Regulamentului organic pînă la unirea principatelor. Această porțiune o fost împusă de marea bogăție a materialului documentar și de multiplicitatea legăturilor ruso-române în toată această perioadă. Aici autorul analizează nu numai rolul generalilor comandanți ai armatelor rusești, nu numai activitatea deosebit de valoroasă a lui Pavel Kisseeff, ci și importanța Regulamentului organic și a legăturilor economice și de arme în cadrul luptei pentru independență. Valoroși și îmbogățit cu date noi este și capitoul final referitor la legăturile culturale ruso-române în prima jumătate a veacului al XIX-lea. Aici se vede că scriitorii și oamenii de cultură ca Gh. Asachi, M. Kogălniceanu, Al. Donici, C. Negruzzi etc. s-au format sub influența culturii ruse din epoca în care a strălucit genul lui Pușkin și Gogol. Cele peste 30 de pagini de bibliografie sînt un indiciu în plus asupra muncii de amplă cercetare și documentare a autorului acestor „Contribuții la istoria relațiilor româno-ruse”.

De aceea e firesc să subliniem valoarea și importanța acestor lucrări care ajută la adîncirea și lărgirea cunoașterii legăturilor multilaterale româno-ruse, cunoaștere atât de necesară în stabilirea unor puternice tradiții de luptă comună pentru libertate și progres.

Dumitru Almaș

Coperta interioară a ediției în limba rusă din „Șoseaua Nordului” de Eugen Barbu

noscători ai limbii și literaturii noastre. Dinora Emelianovna Spoleanskaia, traducătoarea în limba rusă a lui George Călinescu, Pop Simion, Horia Lovinescu, V. Em. Galan sublinia, nu de mult, că este pur și simplu îndrăgostită de scrierile lui Francisc Munteanu din lucrările căruia, a tradus pînă acum „Orașul de pe Mureș”, „Lența”, „Hotel Tristețe”, „Statuile nu rid niciodată” și „Terra di Siena”. În clipa de față, Dinora Emelianovna lucrează la o culegere de schițe, povestiri și nuvele reprezentative pentru noua generație de scriitori români și înglobînd aproximativ 20 de autori.

În Uniunea Sovietică există, însă, în afara traducătorilor de profesie și oameni de o înaltă calificare care se ocupă de elaborarea de mono-

Două serisori

Pentru unii oameni discuțiile despre etică încă mai sună ca niște predici de pe amvon. Aceasta este de bună seamă o prejudecată. Ea vine în principal de la ideea că sentimentele omului rămân neschimbate de-a lungul secolelor și orînduirilor sociale. Așa ar fi: cinstea, bunătatea, prietenia, într-ajutorarea, eroismul etc. În realitate, lucrurile nu stau așa. Sentimentele enumerate mai sus, ca și altele, capătă totdeauna caracteristicile epocii în care ele se dezvoltă, ele nu sînt — așadar — imuabile. Ca să dau un singur exemplu, dragostea în orînduirea burgheză este minată și pervertită de morala vicioasă a banului, de antiteza bogăție-sărăcie, de prezența imorală a tentației și a luptei pentru zestre. Literatură, și nu numai ea, arătat deseori, cu o plasticitate ce nu poate fi pusă la îndoială, cum logodna și căsătoria în mediul burghez sînt de fapt niște cînice și odioase acte de vânzare-cumpărare.

La aceste lucruri mă gîndeam zilele trecute cînd mi-a căzut în mînă o publicație sovietică și am întîlnit, sub rubrica „Scrisori pe teme de etică”, două mărturii nescritoricești, neliterare, care evocă — cu o rară forță de sugestie (tocmai că nu se pot și nu se vroiau literare) niște simple întîmplări, omenesti însă în gradul cel mai înalt. Dar ele relatau nu niște întîmplări omenesti generale valabile, oriunde și oricînd, ci întîmplări caracteristice societății socialiste, caracteristice omului epocii noastre.

Mi-au atras atenția, mărturisesc, în primul rând pentru că mi s-au părut a fi niște foarte interesante subiecte de navelă și roman. Se întîmplă

deseori ca o știre înghesuită în paginile unui ziar, o știre chiar de cîteva rînduri, să alcătuiască simburile epic al unui viitor roman. Tolstoi, Gorki, Cehov, au mărturisit — se știe — originea unor vestite lucrări în astfel de materiale de presă care le-au atras atenția.

În ce privește materialele citite de mine, fără să-mi alătur numele de acela al scriitorilor amintiți mai sus, m-au impresionat întîmplările relatate în ele; mai presus însă de orice, ele m-au impresionat ca om interesat în observarea vieții, în observarea creșterii și dezvoltării trăsăturilor morale care sînt tipice orînduirii socialiste.

Un tînăr a fost încorporat pentru stagiul militar în flota de submarine. Nava, la o imersiune pe vreme furtunoasă, s-a ciocnit de o mină plasată în larg de hitleriști în vremea războiului. Tînărul, Viktor Zavidonov, a fost grav rănit cu prilejul acestei dramatice încercări. El era bun prieten cu micimantul Maxim Gordeev, care a murit în timpul aceleiași întîmplări. Soția lui Maxim n-a putut suporta pierderea sofului ei și s-a prăpădit scurt timp după aceea, lăsînd orfani doi copii nevîrstnici. Viktor a luat o hotărîre patetică în gradul cel mai înalt. I-a luat pe acești copii cu sine, să-i crească și să-i îngrijească. Și așa, cum deseori se întîmplă în viață, copiii cred și astăzi că tatăl lor este Viktor Zavidonov. El îi iubește cu înflăcărată pasiune, ar fi gata să-și dea chiar și viața pentru fericirea și sănătatea lor.

Cealaltă întîmplare relatată nu este așa de dramatică, dar nici ea nu m-a impresionat mai puțin. Un tînăr profesor bolnav de insuficiență corona-

riană a scris o scrisoare unei necunoscute, unei funcționare la serviciul de informații al unei stațiuni balneare specializată în tratamentul maladiilor cardiace. Adăugase în plic trei ruble pentru cheltuielile de răspuns și cerea să i se răspundă în ce condiții ar putea veni acolo, ce spun medicii etc. După puțin timp a venit această scrisoare: „Dacă vei mai pune o dată bani în plic, nu-ți voi răspunde. Fiindcă este prima oară cînd greșești fac excepție pentru dumneata, întrucît ești grav bolnav. Sînt mamă a doi copii mari. Într-adevăr, am o cunoștință printre medici. M-am consultat cu medicul. Situația dumitale este grea, dar nicidecum disperată. Oamenii ies învingători și din situații mai grele. Fără să te consulte medicul nu se poate pronunța în sensul dacă te vor ajuta sau nu băile de narzan dar aerul curat ca cristalul, aerul de munte, este bun pentru toată lumea. Ce rost are să faci acum demersuri pentru un bilet de odihnă? Dacă va fi nevoie, îl cumpărăm de aci”...

Orice comentarii sînt, de fapt, de prisos. Oamenii necunoscuți își sar unul altuia în ajutor; un om ia și-i crește pe copiii orfani ai celui mai apropiat prieten al său. Un observator grăbit și superficial ar zice: „Ei, totdeauna, în orice timp, prietenia, generozitatea și într-ajutorarea, au fost sentimente care l-au caracterizat pe om”. Ce facem atunci cu dictonul „Homo homini lupus”, dicton vechi de pe vremea cînd societatea era împărțită în patriecieni și plebei? Ce facem cu părinții care-și părăseau copiii, ce facem cu părinții care considerau logodna ca un act în primul rînd comercial?

E limpede că orînduirea socialistă, ea singură și ea cea dintîi din șirul orînduirilor sociale perindate pînă acum pe scena istoriei, militează pentru înflorirea cu adevărat a sentimentelor umane generoase, pentru făurirea unei etici noi, eliberate de presiunea banului și purificate de prejudecățile mistice. Cele două exemple înfățișate mai sus ni se par pe deplin concludente. Ele sînt nu numai două exemple didactice, de psihologie și sociologie, ci și două teme de bună și frumoasă literatură nouă.

Petru Vintilă

CONVORBIRE ÎNTR-UN FOAIER DE TEATRU

Secretara și actorul

Foaierul Teatrului Mic de Operă din Leningrad. Ne ustură încă palmele: minute în șir i-am aplaudat pe Panov, Mireški și Mazun în „Petrușka” de Stravinski. Dansatori și mimi în același timp, ei au interpretat cu o uluitoare putere de convingere drama atît de omenescă a celor trei păpuși de bilci. Ne ustură încă palmele. Și puțin, și ochii.

Sîntem invitații Annei Petrovna Boikova, secretară a Comitetului orașenesc de partid din Leningrad. E o veche cunoștință. Anna Petrovna a fost conducătoarea delegației Asociației de prietenie sovieto-romîne care ne-a vizitat țara cu prilejul Lunii prieteniei. Figura ei tipic rusească, cu o expresie blîndă, nițel visătoare radiază acum de bucurie. E mîndră că ne-au născut artiștii leningradeni pe care, după cît se pare, îi cunoaște foarte de aproape. Ne povestește despre succesele lor, despre felul cum lucrează, despre pasiunea lor pentru meseria pe care și-au ales-o. Cu cîteva zile înaintea noastră, printre cei care aplaudaseră baletul se afla însuși autorul muzicii lui Igor Stravinski. Octogenarul compozitor a avut numai cuvinte de laudă pentru toți cei care contribuiseră la reușita spectacolului: dansatori, coregraf, orchestră, dirijor. Și, relatîndu-ne toate acestea, Anna Petrovna e atît de fericită, de parcă ea însăși ar fi fost elogiată.

După care, pentru că tot a venit vorba despre artiști, tovarășa Boikova ne povestește o mică întîmplare recentă. O relatez aproape textual.

Într-o dimineață, sună telefonul de pe biroul Annei Petrovna. La celălalt capăt al firului — actorul Vasili Merkuriev. Spectatorii noștri sînt familiarizați cu statura lui masivă și cu chipul lui bonom, în care o mustață bine hrănită ascunde un zîmbet șugubăț. L-am văzut cu toții într-o serie de filme: „Prietenii credincioși”, „Zboară cocorii”, „Oameni pe pod”, „Fii fericită, Ani!” și altele. Ceea ce se știe mai puțin, e că Merkuriev este nu numai o „stea” a ecranului, ci și a scenei. El joacă seară de seară la Teatrul de dramă „A. S. Pușkin” din Leningrad.

Așa dar, actorul îi telefonează secretarei de partid și îi cere o audiență. Bineînțeles, Anna Petrovna i-o acordă imediat. Și, așteptîndu-l, se întrebă: „Ce l-o fi aducînd la mine? Vre-o nemulțumire? Vre-o plîngere?” Îi știe pe artiști: sînt genus irritable, oameni cu o sensibi-

litate hipertrofiată, gata întotdeauna să facă o mare problemă din te miri ce.

La ora convenită, Merkuriev intră pe ușă. Are un aer grav, concentrat. „Semn rău”. Își spune în gînd Anna Petrovna. Îl invită să ia loc pe scaun dar actorul refuză. Nu, o să rămînă în picioare. O privește cîteva clipe, cu ochii lui mici și pătrunzători, apoi izbucnește:

— Pînă cînd o să meargă așa? Cită vreme credeți că o să vă mai îngă-

cercind să-și amintească de vre-o inițiativă pe care s-o fi luat în domeniul artistic și care să se fi soldat cu un eșec atît de lamentabil. Trebuie să fie ceva foarte serios din moment ce Merkuriev, cunoscut pentru temperamentul lui echilibrat, și-a ieșit în așa hal din fire.

Iată-l că lovește și cu pumnul în masă, mai-mai să spargă cristalul care o acoperă. Fața i s-a făcut albă de enervare și mustața i s-a zbîrlit agresiv. Anna Petrovna încearcă să

Merkuriev zîmbește și-și șterge fruntea cu o batistă:

— Iertați-mă! Am uitat să vă spun la început: asta e viitorul meu film. Joc rolul unui secretar al Comitetului orașenesc de partid. Am de rostît toată tirada asta și de aceea am venit aici. Ca să mă consult cu dumneavoastră...

O privește cu îngrijorare și adaugă:

— Am fost bine?
Anna Petrovna Boikova și Vasili Merkuriev au rămas aproape trei ceasuri împreună. Secretarul fictiv a primit de la secretara reală toate indicațiile de care avea nevoie. În ce au constă sfaturile date, Anna Petrovna nu ne-a spus. Dar cunoscînd-o așa cum o cunoaștem am putea jura că n-a fost de acord cu felul cum și-a debitat actorul lungă sa replică, că l-a îndemnat să nu ridice glasul, să nu bată cu pumnul în masă și, în general, să nu se lase pradă enervării. Și nu ne îndoim că temporarul ei învățăcel nu a avut decît de profitat de pe urma acestei lecții.

— Știți că sediul Comitetului orașenesc de partid al Leningradului este la Smolnii, ne spuse tovarășa Boikova. Acolo unde a trăit, a muncit, a condus Lenin. De peste douăzeci de ani sînt activistă a Comitetului orașenesc. Și de peste douăzeci de ani, în fiecare dimineață, cînd trec pragul acestei clădiri care acum face parte din istoria noastră, inima mi se înfioară de emoție. Mă gîndesc că toți — și cu atît mai mult noi, cei care lucrăm atît de aproape de locul unde a lucrat Lenin — trebuie să ne străduim din răsputeri să ne însușim stilul lui de muncă, felul lui de a se purta cu oamenii, căldura și înțelegerea care-l caracterizau atît de pregnant.

...Spectacolul a luat sfîrșit. Ne despărțim de Anna Petrovna Boikova în pragul hotelului. Dar nu ne urcăm în camerele noastre. Pornim pe străzile învăluite într-o ceață subțire, care se destramă și se reface mereu. Mergem în tăcere. Mergem și ne gîndim la cele povestite de Anna Petrovna și la semnificațiile implicite. Ca de pildă, la faptul că actorul a socotit foarte firesc să solicite ajutorul activistei iar aceasta a găsit la fel de firesc să i-l acorde. Sau la ceea ce secretarul din filmul de două ore a avut de învățat de la secretara din viața de două decenii.

Sau chiar la faptul că nu numai el a avut ceva de învățat din întîmplarea aceasta.

Nicolae Minei

Teatrul „Pușkin” din Leningrad

duim să vă faceți de cap? Acumulați greșeli peste greșeli, gafe peste gafe... Nu zic, se poate ca inițiativa să fi fost bună. Dar numai cu inițiativa nu faci nimic! Mai e nevoie și de rezultate, de rezultate bune. Astea unde sînt?

Anna Petrovna îl ascultă stupefiată. La ce s-o fi referind vizitatorul ei? Își răscolește în grabă memoria, în-

se lămurească despre ce e vorba. Dar Merkuriev nu se lasă întrerupt și ea se resemnează să aștepte pînă ce torentul de reproșuri se va epuiza.

Pe neașteptate, actorul se oprește. Răsufliă adînc și o întrebă, pe cu totul alt ton:

— Ei, ce părere aveți?

— Despre ce? Dacă mi-ai explica ce te-a supărat...

Ziua de mâine a lui „homo sapiens”

de I. A. EFREMOV

Oricine înțelege ușor rolul pe care-l joacă știința în rezolvarea complicatelor probleme legate de alimentația, cazarea, sănătatea, învățămîntul și distracția populației planetei noastre, care sporește în fiecare an cu 25 de milioane de oameni. Dar ciți sînt cei care cunosc ritmul în care se dezvoltă astăzi știința și ce orizonturi i se deschid în față?

Într-un studiu capital, făcut pentru UNESCO, despre drumul științei moderne profesorul Pierre Auger a calculat că volumul cercetărilor științifice crește în medie de două ori la fiecare zece ani. Și, la fel, se dublează și numărul lucrătorilor științifici, al revistelor de știință, al articolelor științifice, cheltuielile pentru cercetări și chiar numărul descoperirilor esențiale. Numărul oamenilor de știință care muncesc astăzi pe acest tărîm este egal cu nouă zecimi din toți savanții care au trăit vreodată pe Pămînt! În comparație cu știința, celelalte forme de activitate umană se dezvoltă de circa patru ori mai încet.

Odată cu dezvoltarea ciberneticii și crearea mașinilor de calcul cu comandă și reglare automată a început să se dezvolte o nouă revoluție tehnică (prevăzută de Engels în „Dialectica naturii”), menită să lase mult în urmă creșterea forțelor de producție din secolul al XIX-lea, condiționată atunci de inventarea mașinii cu abur.

Se prea poate ca strînsa legătură dintre diversele științe, caracteristică pentru epoca noastră, să fie cunoscută numai de oamenii de știință sau de cei care au contingențe cu știința. Această întrepătrundere a celor mai diferite ramuri de cunoaștere e impresionantă, însă, mai ales cînd e vorba de științe care înainte vreme urmau căi total deosebite ca, de pildă, fizica și biologia. Înarmată cu înțelegerea mecanismelor biologice istoricește formate, fizica creează mașini cu comandă și reglare automată, mașini care „gîndesc” și „memorează”. Și, la rîndul ei, înarmată cu cele mai fine și mai precise aparate de cercetare oferite de fizica și chimia modernă, biologia asimilează cu încredere legile fundamentale ale naturii vii și descoperă taina eredității, lămurește esența complexelor procese fizice și chimice care stau la baza activității vitale a organismului.

**Zahăr
și
grăsimi
din
lumină
și
aer**

Deși fotosinteza, procesul care transformă energia Soarelui și gazele din atmosferă în substanțele nutritive necesare plantelor, s-a dovedit infinit mai complicată decît și-o închipuise, de pildă, Timireazev, drumul spre stăpînirea ei a și început să se contureze. Ceea ce înseamnă că vom putea crea mecanisme care să producă zahăr și grăsimi din lumină și aer. Iar posibilitatea transformării părților componente primare ale moleculelor proteice — proteinele și aminoacizii — ne face să întrezărim giganticele „vaci” mecano-chimice ale viitorului, care vor transforma masa vegetativă a oceanelor și uscatului în riuri de lapte „adevărat”.

Stăpînirea mecanismelor biologice ale eredității ține de viitorul mai îndepărtat. Dar chiar și astăzi înțelegerea corectă a eredității nu va întîrzi să dea roade, îngăduind schimbarea structurii organismului la animalele și plantele utile și chiar corectarea unor defecte innăscute ale oamenilor.

În broșura lui „Dacă nu ar fi fost războaie”, I. V. Lada arată convingător că forța de producție a omenirii a crescut într-o asemenea măsură încît ea poate rezolva astăzi chiar și cele mai neverosimile probleme legate de transformarea naturii... dar cu o singură condiție: să se realizeze dezarmarea generală și totală iar uriașele cheltuieli cu înarmarea să fie folosite pentru lucrări în folosul întregii planete.

Pînă și temerarele proiecte de transformare a sistemului de luminare a planetei noastre de către Soare, creînd în Siberia, la Leningrad, în Norvegia, Canada și Alaska un climat similar cu acela din Italia, sînt evaluate la numai jumătate din cheltuielile militare pe care le face astăzi anual omenirea. Barajul din Marea Behring, irigarea Saharei, construirea unei magistrale universale — toate acestea ar necesita, de asemenea, numai un an și ceva de economii din cheltuielile de război ale planetei. Cînd te gîndești la extraordinara capacitate tehnică posibilă astăzi pentru a uni eforturile omenirii dar care nu numai că e îrosită deocamdată în van ci, ca urmare a cursei înarmărilor, contribuie la risipirea și cheltuirea resurselor energetice și a zăcămintelor planetei, simți că ți se taie răsuflarea.

Multe lucruri din ceea ce acum un sfert de veac erau numai visuri despre un viitor îndepărtat, himeric, fantastic, se conturează astăzi limpede. Ne apropiem de ele, putem chiar să apreciem cu aproximație distanța care ne desparte! Dar noi sîntem fideli dialecticii marxiste și știm că fiecare izbîndă științifică, fiecare fenomen din viață și din natură are două fețe, are, ca să zicem așa, o latură opusă, care uneori se împotrivesc valorii utile a unei izbîndi științifice sau alteia. Așa s-a întîmplat de pildă cu energia atomică.

Cu cît sporește, prin intermediul științei, pu-

tere a noastră mare și forța de producție a celor care dominație

Idealul lui Faust

În calea numărului infinit metoda gîndului prin abstracție temporar ne urmînd călăuză dialectică. Într-o vreme pentru scurtă vreme și de timpuț impas care cerii la o mare această dezvoltare dată la științe.

Acest drum pe care îl urmează știința în acest subliniat de toate aceste puietate programe ca o dezvoltare mentală.

Perspectiva mai slabă a mina celor de încercări începînd cu vanților de pildă, A. P. derne ale lui mogorov etc.

În lucrarea se sprijinea ței în Occident nici cea mai posibilă bază cărții eclecticice de lui social-eclectic principală „tuturi”, ca a maimuțele sînt de-a d

Practica pînge din ră și îngăduie reale ale v de construire

Uriașul omului nou de limpede P.C.U.S. Com formulat prin cietăți — „răș și frate”

Lumea op printr-o altă marea oant atitudine a amintită mai unei statistice din numărul lente innăscu medii. Dintre țini sînt, în oameni de ști. Și Thom cu înțelepci nică” pentru puțin talent

Ivan Antonovici Efremov, doctor în științe biologice este în același timp și un bine cunoscut scriitor de literatură științifico-fantastică. Nuvelele, povestirile și romanele lui sînt apreciate în multe țări. Romanele „La hotarul Oicumeniei” și „Nebuloasa din Andromeda” și nuvelele „Corăbii astrale”, „Umbra dinozaurului”, „Lacul duhurilor de munte” etc. au fost traduse în românește și continuă a fi citite cu pasiune.

Studiul pe care-l publicăm în aceste pagini vădește deopotrivă calitățile de om de știință și viziunea îndrăzneță de scriitor de literatură de anticipație pe care le întrunește în persoana lui I. A. Efremov.

viață. Pornind de la împrejurarea că condițiile actuale de educare existente în țările capitaliste duc la o scădere generală a nivelului intelectual, Thomson prevede că în viitorul apropiat toate sistemele politice vor socoti ca o preocupare majoră a lor grija de a găsi ocupații pentru oamenii slab înzestrați.

Așa, dar, iată reflectată cum nu se poate mai bine temelia temeliiilor societății burghize — „libera concurență” dintre indivizi și selecția automată a celor înzestrați. Marea masă a oamenilor este sortită unei existențe cenușii, unei

Aparat pentru măsurarea radioactivității umane

munci monotone sau chiar rostogoliri directe către un nivel de trai scăzut.

În comparație cu cele de mai sus, apare cu atât mai nobil și mai uman unul din principiile socialismului și comunismului — ridicarea nivelului intelectual și dezvoltarea aptitudinilor mării majorității a oamenilor, atât prin creșterea nivelului de trai pentru toți fără excepție, cât și pe calea însănătoșirii, instruirii și educării unor mase uriașe de oameni! Pentru a realiza toate acestea, în afară de condițiile economice generale, există însă și unele premise științifice speciale? Fiește că da!

Dacă am și să ne folosim bine creierul

Din clipa cînd cele mai noi izbînzii ale științei contemporane ne-au învățat să cunoaștem mai bine construcția și activitatea creierului uman am fost uimiți de uriașa lui capacitate aflată în rezervă. În condiții medii de muncă și viață omul folosește numai o mică parte din capacitatea aparatului său de gîndire, dezvoltat în condițiile vieții extrem de grele, complexe și primejdioase din societatea primitivă. Dacă am ști să obligăm creierul să lucreze măcar cu jumătate din posibilitățile lui, n-am mai întîmpina nici un fel de greutăți în studierea unui număr impresionant de limbi — în speță patruzeci, în memorarea „din scoarță în scoarță” a Marii Enciclopedii Sovietice sau în urmarea simultană a cursurilor unui număr de zece institute de învățămînt superior.

Limitele acestui articol nu ne îngăduie să explicăm și felul cum se dezvoltă în creier sistemul de frînare protector care, pe lîngă că nu ne lasă să „ne luăm aripi”, ne pune stavili chiar

întră în funcțiune atunci cînd îlpsește interesul sau cînd ne obosește monotonia trebuie să devină una din principalele condiții ale avîntului general al nivelului intelectual care va caracteriza pe omul sănătos trăind în comunism. O altă pirghie importantă a progresului intelectual este aceea a cerințelor generale ale lumii înconjurătoare, așa zisa presiune pe care condițiile de existență o exercită asupra tuturor membrilor societății. Dacă principala cerință a acestor condiții va fi dezvoltarea intelectuală (care la noi a și început să acționeze), avîntul general al capacităților umane va deveni inevitabil.

Fiecare pas înainte în științele biologice, înarmate azi cu metodele subtile și precise oferite de fizică și chimie, ne dezvăluie imensa complexitate a organismului omenesc. În răstimpul de 500.000.000 de ani, de cînd durează evoluția istorică a speței umane de la strămoșii noștri marini cu chip de pește pînă la ființa rațională, organismul nostru s-a legat puternic de lumea înconjurătoare din care face parte înțegrantă. Corpul nostru are un număr mult mai mare de canale de informare decît am știut noi pînă acum sau de sisteme ale memoriei. Este deci limpede că în afară de memoria rațională a creierului nostru, nemăsurat mai bogată decît ne-am închipuit-o pînă acum, există și alte depozite de informații, de memorie subconștientă, celulară sau cum o vor mai numi viitorii cercetători. Sistemele memoriei ne leagă de toate milioanele de milioane de generații din trecut.

Înspăimîntătoarea beznă a vremilor trecute, a drumului greu și lent al evoluției este uneori percepută de noi aproape fizic. Ea înseamnă miliarde de senzații fizice, chimice, electrice, magnetice și gravitaționale îmbinate de îndelungată evoluție în nescutul mînunchi al activității noastre psihice care ne leagă de natura înconjurătoare. Prin această legătură omul este fiu al planetei sale, Pămîntul, într-o măsură mai mare decît ne-am închipuit (lucru extrem de important pentru viitoarele aspirații cosmice ale omenirii).

De o mie de ori avea dreptate V. I. Lenin cînd vorbea despre înfinita complexitate a atomului! Dar să vedem cum se prezintă complexitatea istoric formată a organismului omenesc?

Dubla natură a omului

Natura omului este împărțită în două. Pe de o parte avem un mare număr de reflexe și instincte ca: lăcomia, egoismul, cruzimea care înfășoară conștiința avîntată către frumusețe și bucurie, adică tot ceea ce în modul de viață sălbatic și în formele inferioare de viață socială a favorizat autoconservarea, perpetuarea speței, selecția sexuală. De altă parte, pe scheletul acestor instincte primitive s-a grefat măreția omului cugetător, a constructorului, artistului, apărută inevitabil și ferm, cu toate cotiturile și greutățile drumului aspru.

Acum e timpul să înaintăm mai departe, mai sus. Înarmat cu cunoștințe științifice și experiență socială, omul trebuie să-și construiască un psihic nou pentru un mod nou de interpretare a lumii, pentru o viață nouă, comunistă.

Cum trebuie să răspundă știința la această necesitate inevitabilă? Știința noastră, care este chemată să slujească omului societății comuniste, care își datorează grandioasa ei dezvoltare eforturilor infinite și dăruirii de sine a oamenilor sovietici?

Evident, în viitorul apropiat rolul științelor biologice va spori considerabil.

Programul P.C.U.S. reflectă această nouă înțelegere a biologiei, participarea ei efectivă la formarea forțelor de producție ale societății.

Dar și asta e încă puțin. E timpul ca științele biologice să se ocupe de dezvoltarea unor discipline cum ar fi psihofiziologia, bazele biologiopsihologice ale esteticii și moralei și altele.

Și același lucru ar fi valabil și pentru psihologia pedagogică, morfologia comparativă și ecologia omului și animalelor, fiziologia învățării și muncii, psihologia distracțiilor. Aceste ramuri, mai puțin dezvoltate ale biologiei umane sînt menite să cerceteze printr-o priză științifică comportarea și psihologia omului.

Științele fizico-matematice își vor intensifica cercetările în vederea elaborării unor metode de cercetare pentru științele biologice, sorbind în același timp din biologie înțelegerea celor mai complexe fenomene ale naturii, așa cum a făcut cibernetica. Legate prin studierea omului de legile evoluției istorice a naturii și societății, științele naturii vor căpăta fundamentul istoric și filozofic de care au atîta nevoie. Previțiunea viitorului va deveni atunci realmente posibilă; aplicarea metodelor statistice și a teoriei probabilității la datele noii biologii umane (și, firește, ale sociologiei) va duce la previziunea viitorului folosind metoda de analiză a trecutului, singura metodă posibilă pentru materialisti.

În sfîrșit, un alt aspect important al viitorului științei în țara noastră.

În Uniunea Sovietică a și început un proces foarte important și promițător de participare a întregului popor la cercetările științifice. Expedițiile de cercetare voluntare, laboratoarele de amatori intră în cercul cercetărilor științifice profesionale, le ajută, descoperă noi căi de soluționare a unor probleme importante.

Este începutul preocupării generale pentru știință din societatea comunistă.

și, cu atît este mai mare știința o poate face încă la visul de a depăși majoritatea. Întruchipat în figura a divizat în două. Ea se lovește de un de nesoluționat prin male, deductive sau. Aceste impasuri, tot fi însă învinse ghidate de gîndirea de nou apărute devin bare pînă cînd, conele duc spre un nou rîns pe calea întoar-teză veche, părăsită, conducătoare dar de al realizărilor știin-

mai exact în spirală, cercetare științifică și st de nenumărate ori m-leninismului. Cu oamenilor își închide înțelept al științei iară și logic funda-

de obicei latura cea ico-fantastice. În lu- limpede eșecul unor o științific viitorul — ico-științifice ale sa- acului nostru ca, de hind cu schițele mo- Wiener, A. N. Kol-

aimuțele

Thomson

previzibil”, Thomson nația actuală a știin- de el, și nu făcea e de a întrezări noi descoperite astăzi. La sau niște încercări nostic asupra viitoru- , tezele lui nu aduc seamă de „pronos- ilității de a educa nde cu munci grele,

tății comuniste res- icurile” lui Thomson viziunea conturilor și schițarea căilor or.

ducației în formarea uniste este extrem noul Program al lea al P.C.U.S. a damental al noii so- mului prieten, tova-

caracterizează însă iferită față de for- sibilității. Această cartea lui Thomson, scrie că, conform mai douăzeci la sută r-o generație au ta- duie absolvirea școlii la sută, foarte pu- talentați și ajung au meșteșugari iscu- el de a se „umaniza noastră prea meca- joritate a oamenilor găsi și el un loc în

și în calea memorării unor materii cuprinse în programul școlilor elementare dar neîndrăgite de noi. Din care cauză uneori se și observă la elevi un efect de suprasolicitare dăunător sănătății. Și cu toate acestea, programele noastre școlare nu sînt decît fărîmituri din ceea ce ar putea asimila un om obișnuit, cu înzestrare medie, omul pe care Thomson îl socotește neintelectual și prea puțin înzestrat.

În multele ei milenii de existență, omenirea n-a învățat încă cum trebuie să învețe. Descoperirea secretului învățării, învingerea puter- nicelor sisteme protectoare ale psihicului, care

ANATOLI ZLOBIN

la aeroport ne-am îndreptat spre hotel. Camerele fuseseră rezervate dinainte, prin radio, dar cu toate acestea am fost nevoiți să așteptăm pînă cînd administratorul ne-a rînduit locurile. Șubih s-a instalat în camera cu numărul 52. A urcat la etajul doi și s-a pus pe somn.

Își începuse călătoria plutind cu elicopterul deasupra micilor culmi ale vulcanilor stinși apoi, în așteptarea timpului prielnic, se chinuise trei zile și trei nopți pe geamantanul care-i servise și de scaun și de pat. De pe aerodromul de tranzit se urcase într-un avion de mărșuri și din pricina oboselii i se păruse că prinsese aripi și că zbura de unul singur prin văzduh.

A dormit douăzeci de ore. O zi, o noapte, și încă o jumătate de zi. În cameră și-au făcut apariția și alți locatari, cu care am băut ceai și am stat de vorbă. Șubih a dormit tot timpul.

A doua zi am început să mă întreb dacă nu-i vorba de un somn letargic. Dar el s-a trezit pe neașteptate, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, s-a ridicat în capul oaselor, m-a văzut și mi-a spus:

— Bună ziua sau bună seara.

— Nu-i încă noapte — i-am răspuns.

— Dar azi e miercuri sau joi? N-am întîrziat la cantină? — m-a întrebat, cu un aer preocupat. Părea un om de abia trecut de patruzeci de ani. Chipul lui exprima bunăvoință iar în ochi i se citea o trist te nemărturisită.

Cantina era închisă la ora aceea. I-am spus-o și lui. Șubih nu s-a supărat de loc. Și-a tras papucii, a dispărut pentru câteva clipe și s-a întors cu o sticlă de șampanie și o cutie de conserve chinezești: cele mai populare articole alimentare în orașul Mirnii.

— Struguri în stare lichidă — îmi spuse. — Buni pentru hemoglobină.

Ne-am așezat la masă. După primul pahar decise că e timpul să facem cunoștință.

— Pe mine mă cheamă Ivan la patrat, spuse el. După buletinul de identitate — Ivan Ivanovici Șubih. Tată a cinci copii.

Eu n-am decît o singură fiică și mă simțeam iremediabil codac.

Ivan Șubih și tovarășii săi veneau de la mina Aibalsk, unde Ivan era șofer. Făcuse un drum lung cu avionul, prin taigă, dar dacă ar fi fost nevoie ar fi făcut acești 500 de kilometri și pe jos. Aci, la Mirnii, îl aștepta un eveniment excepțional: Ivan Șubih trebuia să primească micul carnețel roșu de membru al P.C.U.S.

— Ce credeți, mă întrebă el îngrijorat, o să mi se pună întrebări? Ce fel de om e secretarul?

I-am spus că, după toate aparențele, Delavarov, secretarul Comitetului orașenesc de partid, pare un om aspru și drept. Șubih făcu ochii mari:

— Și dacă mă întrebă de ce am venit aici?

— Din patriotism? am întrebat eu puțin intimidat.

— Sigur, și din patriotism, răspunse el înroșindu-se. Nu știa să spună minciuni și, evident, nu întîmplător se temea de o asemenea întrebare.

— Totuși, de ce-ai venit?

Se înroși și mai tare:

— Chestiuni materiale. În familia mea eu sînt al șaptelea. Copiii sînt la școală și au nevoie de multe. Iar aici, la diamante, se cîștigă bine.

Explicația părea pe deplin întemeiată iar eu, fără să mă mai gîndesc, mi-am spus că totul e în regulă.

Reconfortat după paharul de strugure lichid, Șubih se întinse în pat și începu să citească Statutul partidului. Cîteva vreme răsfoi conștiințos foile broșurii, după care se făcu liniște. Mă gîndeam că a adormit din nou. Dar mă înșelasem: stătea lungit, cu ochii deschiși.

— Teribil, îmi spuse, observîndu-mi privirea. Știi cum se întîmplă. La început te întrebă despre centralism, democrație și altele de același fel, dar apoi trec la esențial. Cum te transformi? Ce gîndești pentru mai departe? La noi trebuia să fie primit în partid un contabil și ce mai fraude i-au descoperit. Îi lînceau din casă vreo două mii de ruble. În bani noi.

— Cu asemenea lipsuri trebuia să între la pușcărie, nu în partid, spusei eu.

— Asta și spun: l-au dibuit. Dacă mă întrebă și pe mine...

— De ce-ai venit aici? Ai fugit ca să nu se descopere cine știe ce fraude?...

Șubih îmi aruncă o privire plină de reproșuri, oită și începu din nou să citească Statutul.

Se dovedea că primirea carnețelului roșu nu-i un lucru atît de simplu. Ivan Ivanovici, Ivan la patrat, tînsese spre acest țel de-a lungul întregii sale vieți conștiințoase. A muncit, apoi și-a epărat patria. Oricînd, pe furtună, pe viscol sau pe arșiță putea fi chemat și să i se spună: „Ivan, trebuie!” Iar el se ducea și își făcea datoria. A venit în taigă și a trăit iarna în cort — trebuia; a umblat cu mașina pe drumurile neînchipuit de grele ale taigalei — trebuia; pe un ger de cincizeci de grade și-a reparat motorul — trebuia. Își crește cei cinci copii — trebuia și asta. Și iată că, zburînd spre Mirnii, trecuse și ultima înălțime îndreptîndu-se spre țelul său. Și pe neașteptate i se adusese la cunoștință că evenimentul mult așteptat urma să întîrzie. Trebuia mai întîi să se fotografieze. La Mirnii era un fotograf, chiar cu firmă, dar plecase la vînătoare în taigă.

Pînă una alta. Șubih se lăsă în voia amintirilor. În convorbirile noastre sau de unul singur își supuse existența unei verificări, folosind conștiința

lui de partid. Și astfel mi se dezvălui un caracter integru și original.

— Tatăl meu se numea și el Ivan, îmi spuse. A fost căruțaș la terasamente. Am pornit-o și eu pe urma tatii. Tata iubea caii cu pasiune. Îi înțelegea. Iar eu nu pot trăi fără mașină. Se înțelege — obiectul e altul, în funcție de epocă, dar esența e aceeași. Mașina nu e numai un ajutor, ci și un prieten. Eu așa socotesc. Fără mașini, omenirea ar fi lipsită de puteri.

Altă dată, îmi spuse:

— Știi cum am devenit eu un exponat?

— Unde?

— La Expoziția unională.

Da, se întîmplase chiar așa: Ivan Șubih — exponat la Expoziția realizărilor economiei naționale. Imediat după război se angajase la Întreprinderea de transport din Moscova, la autobaza nr. 28, unde a și lucrat aproape cincisprezece ani. Conducea un „Zil-164” cu o remorcă pe două roți. Cu asemenea mașini se transportă țevi, armături de oțel, laminate pentru construcții. Șubih transporta cel mai adesea foi de metal cu dimensiuni de 9 pe 2,5 metri. Un asemenea colos cîntărea opt tone. Cînd sosea pe șantier aștepta pînă le descărcau muncitorii. Ivan stătea în cabină, fuma și se gîndea cîtă vreme se pierde zadarnic. Stă și el și mașina. Iar ei nu-i vine să stea, vrea să lucreze. Mașina trebuie să lucreze chiar și atunci cînd stă. Mașina trebuie să-și descarce singură încărcătura. Așa a hotărît Șubih. A lucrat cîteva săptămîni în atelier, apoi a încărcat foile de metal și s-a îndreptat spre șantierul de la Tekstilșcik. Prin fața ochilor îi trecu vechiul tablou: „Descărcați”. „Așteaptă, răspun-

Ivan la patrat

dea maestrul, vine macaraua și descărcăm”. „Descărcați” spusese și de data asta Ivan, dar acum apăsase pe birghiile dispozitivului construit de el. Dispozitivul ridică caroseria și remorca egal, le aplecă într-o parte și, una-două, foile de opt tone se deplasară singure, pe role, spre stivă.

— Ei da, Ivan, spuse încîntat maestrul.

— Ivan la patrat, îl corectă acesta și se făcu nevăzut.

Și într-o dimineață a ieșit cu mașina de la autobază fără încărcătură, s-a angajat pe bulevardul Mir și s-a dus drept la Expoziție. Mașina lui se află și astăzi acolo, la douăzeci de metri de avionul „Tu-104”. Ivan Șubih a primit o medalie și un premiu iar peste un an s-a înfățișat la expoziție cu o altă mașină de profil special — un camion pentru armăturile de oțel.

— Ciudat, spusei eu, ascultînd povestea exponatelor.

Pricepu dintr-o dată de ce povestea lui mi se părea stranie. Lucrase la Moscova ca șofer de clasă înaltă, fusese raționalizator, fruntaș în muncă, era bine văzut de șefi, primise o locuință cu trei camere și deodată, ca din senin, se urcase într-un „Tu-104” și venise în Iakutia, la minele de diamante.

— De asta sînt și emoționat. O să mă întreb de ce-am venit. Curios...

— Și chiar de ce?

— Într-un asemenea caz trebuie să-ți povestești viața personală. Dacă am început, trebuie s-o duc pînă la capăt.

— Dumnezeu, nu-i vorba de o dragoste nefericită! exclamă eu înspăimîntat. Îmi erau cunoscute multe cazuri în care tinerii goniseră spre Siberia, pe bordul unui „Tu-104”, pentru a se vindeca de o dragoste neîmpărțită.

Șubih se ridică, îmi aruncă o privire de sus, ieși din cameră și se îndreptă spre plajă. Ne-am oprit pe malul „Mării diamantelor”. Așa-i la noi obiceiul: orice lac artificial este ridicat la rangul de mare. Marea avea o lățime de 200 de metri și arăta într-adevăr impunătoare în mijlocul taigalei iakute, cu vegetație mărunță. La începutul lui august temperatura crește la Mirnii pînă la 40 de

grade și atunci mai mult de jumătate din populația orașului poposește pe țărnul „Mării diamantifere”.

Ne-am întins și noi la malul mării. După o baie, Șubih începu să-și povestească viața.

— Soția mea e o femeie minunată, excepțională. Lizaveta Maximova o cheamă. Mamă a cinci copii. Am întîlnit-o la Kursk. E o poveste lungă... Ne-am întîlnit înainte de război, la o reuniune, la Kapaciarov. De abia terminasem ucenicia la lăcătușerie și fusesem chiar atunci încadrat. Cu o cămașă albă, cu cravată și cu cizme noi m-am dus să dansez. Îmi aduc aminte ca astăzi, se dansa „Rio-Rita”. Mi-a plăcut de la prima vedere. M-am îndreptat spre ea și i-am spus: „Dansați”? Mi-a răspuns „Cu plăcere” și a venit cu mine. Doi ani ne-am tot plimbat împreună, dar în afară de „Rio-Rita” nu s-a petrecut nimic altceva între noi. Apoi m-am dus la militarie și-am început să ne scriem. Ea lucra atunci pe o locomotivă cu motor. Motorul era vechi și benzina năvălea peste tot. Și pieptenul i se impregnase cu benzină. Într-o iarnă s-a apropiat de sobă, să se încălzească. A luat foc. Au stins-o cu o foaie de cort. Două luni a zăcut Lizaveta mea în spital. După accident mi-a scris și mi-a trimis o fotografie. Am suferit îngrozitor. Răspunsurile mele erau pline de curaj dar eram tare necăjit. M-a așteptat, cum se spune, cuminte. Cînd m-am întors, masa din camera ei de la cămin era pusă pentru douăzeci de persoane. Am băut, am mîncat și am dansat același „Rio-Rita”. Iar pe urmă, cînd m-am uitat în jur, toate prietenele ei dispăruseră și rămăsesem numai noi doi pe opt paturi. Ne-am hotărît să mîncăm dintr-un singur castron. Au început să vină copiii, unul după altul. E extraordinară nevasta mea, pur și simplu ideală. Cea mai bună mamă și cea mai bună nevastă din cîte știu. Am trăit împreună, inimă lîngă inimă. Constatînd că folosise timpul trecut, Șubih o sfecli și se uită iscoditor la mine.

Ne-am ridicat și am pornit spre hotel. A doua zi fotografiile au fost gata și Șubih a primit carnețel de partid.

S-a întors emoționat, fericit, fîinînd în fiecare mină cîte o sticlă de struguri lichizi.

— Te-au întrebă?

— Două întrebări, spuse triumfător. Una mai ușoară decît cealaltă.

M-am interesat de natura întrebărilor.

— Prima întrebare: cum îmi îndeplinesc norma? Răspuns: cu 180 la sută. A doua întrebare: cum îmi îndeplinesc sarcinile? Le-am povestit...

— Mai am și sarcini obștești, a continuat să-mi spună Ivan Ivanovici. Sînt șeful drujinei de la mină. Cite nu se întîmplă! Și cu șoferii pișcheri și cu cei care trag la măsă. Este la noi un tovarăș Tuzovskii... Nu o dată am stat de vorbă cu el. Băutura a devenit la el un obicei. Dacă nu se găsește vodkă, bea colonie „Landiș”. I-am explicat că băutura-i dăunătoare. Și-a luat angajamentul să nu mai bea dar nu s-a ținut de cuvînt. Nu m-am lăsat.

— Și cum îi cu întrebarea principala? Ți-au pus-o?

— Nu, răspunse Șubih oftînd.

Era evident că îl chinuia întrebarea principală și că ar fi fost mai mulțumit dacă i-o puneau. N-am insistat, fiind convins că o să-mi spună el singur despre ce-i vorba. Am desfundat sticlele cu șampanie și am băut în cinstea noului comunist. Șubih Ivan la patrat.

A doua zi l-am condus la aeroport. Am așteptat avionul multă

vreme. Eroul meu era gînditor și distrat. În sfîrșit, se anunță la megafon că, în curînd, avionul va fi gata de drum. Șubih mă luă de o parte.

— Dacă vrei, pot să-ți spun de ce m-am despărțit de Moscova și-am venit în taigă să caut diamante și să transport balast și lemn.

Întîmplarea era la fel de veche ca și lumea și am înțeles de ce se chinuise Șubih. Pe atunci locuia încă într-un apartament comun. Împreună cu ei locuia nu o femeie, ci o adevărată scorpie. Femeia l-a birfit, a deșteptat gelozia nevastei și i-a întunecat viața de familie. Oricite a încercat, nimic nu i-a fost de folos. Maximova nu putea uita și îi făcea mereu reproșuri. Șubih s-a hotărît atunci să plece la Mirnii. Să uite totul și Maximova să-i simtă lipsa Maximova a simțit-o și de curînd primise tocmai o scrisoare în care nevasta îl ruga să-și ierte și să îngroape ofensa în adîncurile taigalei siberiene.

— Acum s-a convins că sînt curat ca un diamant iakut.

— Și te-ai temut să povestești asta unui străin.

— Sigur că m-am temut.

— Puteai să nu povestești. E doar o chestiune personală.

— Nu se putea. O asemenea întîmplare...

— Totul s-a terminat.

— Da. Acum e-n regulă.

Avionul a tras pe pistă și ne-am luat rămas bun cu promisiunea de a ne întîlni neapărat la Moscova.

Nava își luă zborul ușor înclinat și în fața pasagerilor apărură panorama orașului, clară ca o tablă de șah. Apoi orașul dispărură, topindu-se în întînderea nemărginită și monotonă a taigalei. Undeva, printre spinările vulcanilor stinși ai taigalei, se întindeau pipele uriașe de kimberlit, în care se ascund iar alteori zburnesc spre lumină pietre transparente, luminate parcă dinlăuntru lor, la fel de curate ca și conștiința omului.

Înainte de premiera bucureșteană, despre

„Povestea anilor înflăcărați”

În curând, odată cu amenajarea primului ecran panoramic la cinematograful „Patria”, spectatorii bucureșteni vor avea prilejul să vizioneze filmul lui Iulia Solnșeva „Povestea anilor înflăcărați”.

Asistând la prima proiecție a filmului, Serghei Bondarciuk a afirmat emoționat: „După „Povestea anilor înflăcărați” orice își va propune să trateze un subiect despre război va trebui să vadă și să revadă acest film, pentru a duce mai departe ceea ce au realizat aici Dovjenko și Solnșeva”.

Filmul realizat de Iulia Solnșeva după scenariul și indicațiile lui Dovjenko a început să fie proiectat pe ecrane la cinci ani după moartea marelui cineașt ucrainean. Gîndurile, meditațiile, sentimentele, visurile lui Dovjenko au căpătat astfel contururi reale, materializîndu-se. După cum și-a aflat întruchiparea și eroul filmului, ostașul sovietic Ivan Orliuk, al cărui destin se contopește cu epopeea dramatică a războiului.

Arăd satele pașnice ale Ucrainei, ogoarele, copacii cărora primăvara le aninase, ca-n fiecare an, podoaba florilor. Exploziile răscolesc nemilos pămîntul. Iar în urma lor își fac apariția trupele cotropitorilor, care seamănă pretutindeni moartea în drumul lor. Hitleriștii îlucid pe bătrînul învățător din satul lui Orliuk, împușcă copiii, terorizează populația.

În vremea asta tînărul Orliuk care a îndrăgît din copilărie poezia muncii cîmpului, care a visat să are și să semene ogoarele, înaintează în bătaia focului artileriei spre liniile dușmane, spre a distruge un cuib de foc inamic imposibil de atins. Grav rănit, mutilat, Orliuk sfidează moartea, hotărît să trăiască, să continue lupta pînă la capăt. Salvat ca printr-un miracol se întoarce în prima linie. Ai lui au murit de frig, casa i-a fost arsă de cotropitori, de la logodnica lui nu mai are nici o veste. Dar pe front a început ofensiva. Trupele sovietice forțează trecerea peste Nipru. Ivan e rănit din nou. Voința lui neclintită de a supraviețui războiului triumfă însă și de astă dată asupra morții. Și el va apuca ziua cînd pe ogoarele răvășite de bombe și obuze ale satului natal vor păși, ca într-o procesiune solemnă, primii semănători.

Filmul e astfel un poem închinat

Scenă din film

eroismului, patriotismului oamenilor sovietici, triumfului vieții asupra forțelor întunecoase, destructive ale războiului. La realizarea sa au colaborat, alături de regizoarea Iulia Solnșeva, operatorii F. Provorov și A. Temerin, pictorul A. Borisov.

Juriul Festivalului internațional de la Cannes din 1961 a acordat filmului Premiul pentru cea mai bună regie.

Pentru mulți cineaști a constituit o surpriză faptul că o femeie a putut regiza un film de război de proporțiile „Poveștii anilor înflăcărați”, în care au fost necesare mari deplasări de trupe, manevrarea unei complexe tehnici militare, adevărate ciocniri de armate, filmate în mare parte din elicopter (să nu uităm că filmul, turnat pe o peliculă lată de 70 mm, experimentată pentru prima oară, e destinat unui ecran foarte larg).

De cite ori se vorbește despre interpretii filmului, printre care se numără unii dintre cei mai popu-

lari actori sovietici ca Boris Andreev, Serghei Lukianov și V. Merkuriev, se relevă și imperceptibila asemănare a lui Nikolai Vingranovski, interpretul lui Orliuk, cu Alexandr Dovjenko. Nikolai Vingranovski, un tînăr și apreciat poet ucrainean, care s-a remarcat totodată și ca regizor, interpretează pentru prima oară un rol într-un film. El reușește să însufle personajului minunatele calități ale omului simplu sovietic pe care i le-a atribuit autorul.

După vizionarea filmului, mulți cineaști au mărturisit puternica impresie produsă de această nouă întâlnire cu ideile marelui Dovjenko, cu poezia sa specifică, încărcată de semnificații filozofice, cu peisajul filmelor sale, unic, incomparabil, plin de miresmele pămîntului.

După un an de la premieră, „Povestea anilor înflăcărați” continuă să ruleze pe multe ecrane ale lumii într-un record de spectatori.

● Iakov Seghel, coautor al filmului „Casa în care locuiesc” și regizorul „Primei zile de pace” semnează regia unui film panoramic intitulat „Volga, Volga”. Este relatarea ultimei călătorii întreprinse pe Volga, cu un remorcher, de un marinar bătrîn care urmează să iasă la pensie. Călătoria prilejuiește autorilor filmului o suită de imagini surprinzătoare despre frumusețea și pitorescul locurilor străbătute și evocarea unor amintiri din viața bătrînului marinar.

● Ultimul număr al revistei „Sovetski Ekran” consacră un articol filmului „Porto-Franco”. Autorul acestui articol, Miron Cernenko, apreciază ca o reușită a filmului redarea atmosferei orașului de provincie de la începutul secolului, claritatea și precizia satirei și relevă în mod deosebit jocul interpretilor care „alcătuiesc un minunat ansamblu actoricesc”.

● Erast Garin, Mihail Jarov, Juri Ljubimov, Alexandr Demianenko sînt protagoniștii filmului „Doi prieteni” realizat de regizorii N. Koșeverova și M. Șapiro după un scenariu al dramaturgului Evgheni Svart. Filmul poartă subtitlul: Comedie-basm pentru adulți. O comedie satirică, cu personaje imaginare care trăiesc în împărăția lui Cain al XVIII-lea și au multe implicații actuale.

● Regizorul Alexandr Stolper, autorul unor valoroase ecranizări după lucrările lui Konstantin Simonov — „Un flăcău din orașul nostru”, „Zile și nopți”, „Așteaptă-mă”, turnează acum la „Mosfilm”, „Vii și morți” (operator Nikolai Olanovski, decoruri Serghei Volkov). Filmul va avea două serii. Printre interpreți se numără Kirill Lavrov (Ivan Sințov), Iuri Dubrovîn (Zolotariov), Anatoli Papanov (Fiodor Serpilin), Boris Cîikov (Biriukov), Lidmila Krîlova („măicuța doctoriță” Ovsiannikova), Viktor Avdiușko (Șostakov), Oleg Tabakov (Kruianov). Un rol important va fi rezervat în film comentariului autorului. Textul acestui comentariu va fi citit chiar de Konstantin Simonov.

● Sub titlul „Tineri regizori ai cinematografului sovietic”, a apărut recent în editura „Iskusstvo” o culegere de articole consacrate creației tinerei generații de cineaști. Articolele dezbate interesante probleme în legătură cu personalitatea unor tineri cineaști, cu relația dintre tradiție și inovație, cu trăsăturile caracteristice ale cinematografului sovietic contemporan ș.a.

● Dramaturgul Serghei Mihaikov și regizorul E. Bocarov sînt autorii filmului pentru copii „Notă vă iubim”. Filmul este alcătuit din patru părți: voievodul „Comoara”, povestirea psihologică „Linștea”, schița satirică „Directorul fabricii de jucării” și navela publicistică „Așa o fată”. Eroul filmului sînt copii de diferite vârste iar pășunile lor, triste sau hazlii, sînt povestite, după aprecierea criticilor sovietici, cu umor și fantezie.

R E F L E C T O R

★ FILMUL ★

SCURTĂ ISTORIE A CINEMATOGRAFIEI SOVIETICE

(IV) ALEXANDR DOVJENKO

După Eisenstein și Pudovkin cinematografia sovietică avea să dăruiască lumii un al treilea mare artist: Alexandr Dovjenko. Fiu de țărani analfabeți din Ucraina, Dovjenko a străbătut un drum lung și întortocheat pînă a ajunge la cinematografie: învățător, activist, apoi în timpul războiului civil avînd o importantă muncă ilegală în spatele frontului, diplomat, pictor, ziarist... Apoi deodată, după cum singur mărturisește, „în iunie 1926, am stat o noapte întreagă în atelierul meu, am făcut bilanțul incomodei mele vieți de 32 de ani, dimineața am plecat de acasă și nu m-am mai întors. Am plecat la Odesa și am intrat la un studio cinematografic ca regizor”. Curînd, Dovjenko își realizează primul film, „Valiza diplomatică” și apoi al doilea, „Zvenigora”, care-l făcu cunoscut. Eisenstein își amintește astfel de ziua istorică a prezentării filmului la Moscova: „— Vă implor, veniți, insistă la telefon corespondentul din Moscova al oficiului cinematografic al Ucrainei. Vă implor, veniți să vedeți filmul care ni s-a trimis. Se numește „Zvenigora”... și nimeni nu înțelege nimic din el... Să intrăm în Sala oglinzilor unde se va proiecta pentru cineaști acest film de neînțeles... Mă așez lângă Pudovkin. Lumea ne lansase tocmai... terminate de mai puțin de un an, „Potemkin” și „Mama” abia își încheiau turul lumii. În imbulzeală string repede mina regizorului. Se numește Alexandr Dovjenko...” Și după ce descrie cu umor imaginile

ce se perindă amețitor pe ecran, Eisenstein notează: „Filmul, totuși, începe să-mi placă din ce în ce mai mult prin originalitatea gândirii pe care o relevă, prin amestecul uimitor de realitate și imaginație poetică profund națională. O operă foarte actuală și, în același timp, mitologică; umoristică și patetică; care-l evocă pe Gogol... Reprezentația a luat sfîrșit. Ne ridicăm. Tăcere generală. Dar gîndul plutește în aer, cu soliditate: un cineașt s-a născut. Un maestru care are propriul său temperament, genul său, personalitatea sa... Cînd vine spre noi cu un surîs de scuză parcă... Pudovkin și cu mine îi strîngem mîinile cu un uriaș elan de bucurie — același cu care, treisprezece ani mai tîrziu, tandemul nostru neschimbat va primi minunatul „Șciors” al aceluiași autor... Am citat aceste rînduri ale lui Eisenstein nu numai pentru valoarea lor de document istoric asupra întîmplării însăși, ci în primul rînd pentru că întîmplarea relatată, ca și judecata emisă atunci, se potrivește pe de-a-ntregul cu evenimentele care aveau să constituie următoarele filme ale lui Dovjenko. Trei decenii mai tîrziu, după „Arsenalul”, „Pămîntul” și „Șciors”, „Povestea anilor înflăcărați” avea să genereze aceleași sentimente în rîndurile spectatorilor: „amestec uimitor de realism și imaginație poetică, operă foarte actuală și în același timp mitologică”.

Dar, în fapt, „Pămîntul” a fost filmul care l-a

făcu celebru. Este într-adevăr fascinant: de la începutul acela splendid în care un țărîn bătrîn, culcat pe o grămadă uriașă de mere, se pregătește să moară cu seninătatea mitologică a nemuritorului, traiectoria sa biologică simbolizînd aici imortalitatea speciei, de la acel început deci și pînă la final — înmormîntarea bolșevicului — tonul și densitatea poeziei cinematografice rămîn aceleași: este tulburătoare înmormîntarea comunistului ucis în timp ce chiaburul criminal își clamează într-o criză isterică vina; nimeni nu-i dă ascultare, nimeni nu-l privește, toți fiind concentrați asupra celui care zace în mormînt, asupra ideii pe care o reprezintă; și, concentrarea aceasta intensă asupra morții luminează iarăși, face din nou trecerea asupra sensului, bogăției și forței vieții semnificată de pomii înfloriți și mulțimea de poame al căror recitativ vizual încheie filmul.

De la început Dovjenko și-a scris singur scenariile, filmele sale aparținîndu-i în întregime ca act creator, cineaștul fiind autorul lor complet. „Pămîntul” l-a consacrat pe Dovjenko ca pe unul din marii artiști ai artei mondiale a filmului. Prezentat în Franța, într-o sală mică, „Pămîntul” a trezit entuziasm și acolo; și francezii au propus cineaștului sovietic să realizeze un film cu titlul „Pămîntul francez”. Dar Dovjenko nu a cîntat o viață întreagă decît pămîntul său natal. „Îmi cream filmele cu ardoare și sinceritate, purtîndu-le în inima mea ca pe niște steaguri ale Partidului”. „Șciors”, opera sa cea mai iubită, avea să ducă mai departe celebritatea lui Dovjenko... Iar acum, după moarte, marele cineașt își trăiește a doua existență, uimind lumea cu operele sale postume, înflăcărate ca și anii cărora le sînt închinete.

Ion Barna

„Secretul” Corneliei și Suzanei

O fotografie. Două colege de școală, Cornelia și Suzana, stau la masă și răsfoiesc... amintiri: scrisori, ilustrate, — cu zecile, cu sutele.

Cele două fete — ca și mulți alți zeci de mii de copii din țara noastră — corespundea de ani de zile cu pionieri și comsomoliști din Uniunea Sovietică. Plicul și scrisoarea nu mai fac de mult simplul oficiu de corespondență, ci au înfrapat și apoi legat sute de mii de noi și puternice prietenii. E un lucru bine știut, care nu mai are nevoie de comentarii. Cu fetele noastre însă s-a întâmplat ceva în plus. Acest „ceva” a început într-o după-amiază, la emisiunea „Vorbește Moscova” când fetele le-au auzit pe Valea Borț, Olea și Nina Ivanțeva, supraviețuitoare ale Tinerei Gârzi. Povestea eroică a Tinerei Gârzi fetele o cunoșteau. Nu o dată au despiciat ele ideile cu ideile romanului lui Fadeev — pe care-l știu aproape pe dinafară... Ar fi vrut, însă să cunoască și documente, altceva decât poate fi cuprins într-un roman. De pildă, Valea Borț e în armată, Nina e activistă de partid la Lugansk iar Olea — la Krivoirog. Ceilalți supraviețuitori ce fac? Și apoi despre Oleg Koșevoi, Serioja Tiulenin, Uliia Gromova — figuri de eroi care au intrat de mult în universul intim al copiilor — nu se pot afla lucruri noi, inedite?

Zis și făcut! Fetele, „în secret”, ferindu-se de privirile iscoditoare ale mamelor, au scris o scrisoare la Comitetul orașenesc al Comsomolului din Krasnodon. Au expediat-o și după aceea au început să aștepte. Așteptarea unei bucurii e ea însăși o bucurie. Așa că timpul a trecut iute. Și chiar dacă, uneori, le cuprin-

dea îndoiala („Oare vor avea timp să se ocupe de noi?”), aceasta se risipea tot atît de iute. Și într-o bună zi, Cornelia a primit un telefon de la Suzana. Era înaintea prinzului. S-a dus la Suzana și s-a întors acasă noaptea târziu. (A fost prima oară cînd a venit noaptea acasă...). Suzana i-a pus în brațe un colet. Coletul cuprindea o broșură de 275 de pagini cu documente inedite din viața și lupta Tinerei Gârzi, cu fotografii și poezii ale Uliei și ale lui Oleg, cu situația de astăzi a supraviețuitorilor, precum și o scrisoare de mulțumire pentru interesul arătat.

— Și noi, care am avut îndoieli...
 Fetele și-au văzut visul cu ochii.

★

Acum, în timpul lor liber, fetele sînt extrem de ocupate. Nici măcar pentru un scurt interviu n-au avut timp: citesc, discută, comentează, află lucruri noi, inedite. Și nici nu-și dau seama cum ocupația lor inscrie o mică și modestă, dar plină de căldură și semnificație, filă în cartea de aur a mării prietenii. Iată de ce ne-am gândit să facem o inscripție la fotografia lor.

Dunăreanu

DOUĂ SCHIȚE

Indată

De cîte ori aude un cuvînt necunoscut, Marina întrebă pe loc ce înseamnă. Ascultă atentă explicația și apoi îl ține minte.

Dar există un cuvînt pe care nu-l poate înțelege în ruptul capului. Un cuvînt simplu de tot, cît se poate de obișnuit: îndată. Nu-i așa că-i de mirare? Din cauza lui s-au și întîmplat cele ce urmează.

Intr-o dimineață, era duminică, Marina s-a sculat, s-a îmbrăcat la repezeală și a început să se joace cu păpușile. Mama i-a spus:

— Marina, fă-ți întîi patul, spală-te și după aceea joacă-te.

Fetița i-a răspuns:
 — Indată, mămică — și a continuat să se joace.

Mama i-a mai spus de cîteva ori, dar Marina îi dădea mereu zor cu: „Indată, îndată”.

„Poate că nu înțelege cuvîntul” — s-a gândit mama și i-a propus fetiței:

— Azi mergem la grădina zoologică. Vremea e minunată.

Cînd a auzit, Marina a început să țopăie de bucurie prin cameră.

— Ce bine-mi pare! Ce bine-mi pare! Hai să mîncăm mai repede.

— Indată — i-a spus mama liniștită și s-a dus la bucătărie.

Iar Marina a început o adevărată cursă între cameră și bucătărie, ba rugînd-o pe mama să-i calce rochia și

fundele, ba zorînd-o cu mîncarea. Dar mama îi răspundea la fel de liniștită:

— Indată.
 De necaz Marina a început să plîngă.

— De ce plîngi? — a întrebat-o tata.

— Am rugat-o de atîtea ori pe mama să ne grăbim și îmi spune „îndată” dar nu merge.

— Păi eu am auzit că „îndată” înseamnă „pe urmă”.

— Cine ți-a spus? — s-a mirat Marina.

— Patul tău nearanjat, jucăriile aruncate la voia întîmplării, cărțile răvășite...

Marina s-a uitat în jur, și-a șters lacrimile cu pumnul și a spus:

— Eu... tătucule... îndată, strîng totul îndată.

Și în cîteva minute a făcut ordine în lucrurile ei. Așa a înțeles Marina ce înseamnă „îndată”.

O. Buțen

Broasca lăudăroasă

Unei broaște i-a venit într-o zi cheful să ajungă celebră.

„Nu se mai poate așa, tră-

iesc de atîta vreme și nimeni nu mă știe” — și-a spus broasca.

Și-a chinuit mîntea și pînă la urmă a găsit soluția: a lansat în toată pădurea zvonul că nu-i o broască oarecare, ci stră-străstrănepoata broscuței — călătoare care mai de mult s-a pregătit să zboare cu rațele sălbatice în ținuturi calde.

Cum au auzit animalele, au venit buluc la mlaștină să o vadă. Broasca nu-și mai încăpea în piele de mîndrie.

— Spune, tu ai putea să zbori ca stră-străstrăbunica ta? — a întrebat-o cineva.

— Ha-ha — oac-oac, păi asta-i un fleac pentru mine. Vorba e de unde să iau rațe sălbatice? Că doar n-am să pornesc la drum, ha-ha-oac-oac-ha-ha, spre ținuturile calde, cu grăsunele de rațe din curtea vecină!

Și broasca se porni pe un ris nebun și pînă seara nu se mai opri. Animalele o sfătuiră să scrie un anunț mare pentru rațele sălbatice ca să-l poată vedea de sus și să coboare Broasca a scris: „ADRESA BROASTEI OAC-OAC. Locuiesc în c-oac-oac-cartierul pădurii, lîngă tufa de răchitele. Sînt la o-ac-oac-ordinele dumneavoastră”.

Anunțul a fost însă văzut de rațele domestice din curtea casei vecine. Grozav ar fi vrut să cunoască și ele o asemenea celebritate. Au venit îndată la fața locului, dar nu mai era nici urmă de broască. Pe semne că se speriasse și fugise...

Dacă aflați ceva de dînsa comunicați-ne neapărat.

I. Krutogorov

Vorbește mama lui Pavlik Morozov

Numele lui Pavlik Morozov, pionierul vi-teaz care, pentru victoria colectivizării în satul lui din Uralul de vest, a luptat împotriva chiaburilor și a fost ucis mișelește este bine cunoscut și de copiii din țara noastră. De aceea ne-am gândit că i-ar interesa cîteva amănunte despre micul erou, despre amintirea nepieritoare a numelui său, despre mama lui, minunată femeie rusă care și-a crescut băiatul cinstit și frumos.

Dăm cuvîntul Tatiane Semionovna Morozova, mama eroului.

Stau la masă în camera micuță, luminoasă. Pe masă — vrafuri de scrisori, telegrame, ilustrate. Drept în fața mea, pe perete, e un portret mare al lui Pavlik Morozov. Pavlik poartă o șapcă cu cozoroc îngust, hăinuță, cămașă albă și cravată de pionier la gît. E așa cum îl știu.

Tatiana Semionovna îmi vorbește. Fața îi este brăzdată de cute adînci dar ochii i-au rămas vioi, tinerești, neațînși de ani.

— Tare bolnavă am fost atunci. Am stat mult în spital. Nu-mi puteam reveni. Medicii m-au sfătuit să plec din Ural. M-am mutat cu copiii aici în Crimeea, la Alupka.

Tatiana Semionovna își trece palma peste față.

— Pavlik mă ajută la toate. Cînd aram el mina calul. Dacă mă vedea obosită îmi lua locul la plug. Lucram pe la unul și pe la altul, carte nu știam, Nici măcar fotografia lui Pavlik n-o aveam. De unde bani pentru fotografiat?

— Dar portretul?

— Mi l-au făcut cei de la ziarul „Pionerskaia pravda”, după o fotografie găsită în satul nostru, în care era clasa lui Pavlik. Îmi amintesc că atunci cînd Pavlik a îmbrăcat prima oară cravata de pionier i-am spus în glumă „comisarul”. Dar comisarul n-avea decît 13 ani!

— Am aflat că zilele acestea ați fost la Dneprodzerjinsk.

— Da, m-au chemat pionierii de acolo.

— Călătoriți mult?

— Mult. Mă bucur că Pavlik nu-i uitat. Am fost și pe pămînturile desțelenite, unde l s-a ridicat un monument. Tot așa la Voronej, la Orel.

Intr-un colț, pe un raft stau frumos rînduite tot felul de obiecte. O cutie de lemn. Un portret brodat al lui Vladimir Ilici Lenin. Un bust mic de gips al lui Pavlik.

— Toate mi-au fost dăruite de copii. Uite, asta-i din România — și-mi arată o cutie frumoasă de lemn cu motive naționale. Înăuntru — ace și ață. Păpușa îmbrăcată în costum național maghiar a venit din Ungaria. Cînd am fost vara asta la Artek o fetiță s-a apropiat de mine și mi-a spus: „Mamă, n-am ce să-ți dăruiesc. Primește scoicile astea”.

Scoicile stau alături de celelalte cadouri.

— Asta-i Roma, fratele mai mic al lui Pavlik. A fost cercețas în război — îmi spune Tatiana Semionovna arătîndu-mi o fotografie. A fost grav rănit. N-a putut fi salvat. A murit în 1946 aici la Alupka.

Tatiana Semionovna oftează din greu.

— De altfel și eu am fost rănită în luptele de pe Volga. Mă uit cu respect la femeia înaltă, încrunțită din fața mea: mari nenorociri s-au abătut peste dînsa dar a rezistat ieșind biruitoare.

Cineva bate la ușă.

— A-a, Klava. Intră.

Klava, poștărița, pune pe masă un nou vraf de scrisori. Iau un plic la întîmplare. Vine din Bulgaria.

— Pot să-l citesc, Tatiana Semionovna?

— Cum nu, fiule, citește-l.

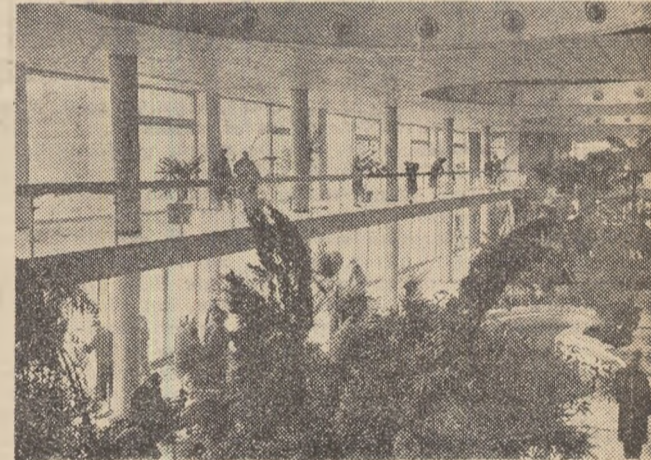
„Dragă mamă! Noi trăim în Bulgaria. Sîntem în clasa a III-a. Detășamentul nostru poartă numele lui Pavlik Morozov. Veniți la noi. Vă rugăm foarte mult”.

M. K.

Țara pionierilor

Încăperea luminoasă și modernă, cu vegetație sudică, pe care o vedeți în fotografie este sera (firește, numai o parte a ei) a Palatului pionierilor din Moscova.

audia concerte și conferințe, filma și viziona filme, da reprezentații pe scena teatrului lor, lansa planoare. Vara se pot scălda și face plajă... Proiectanții, arhitecții,

Noua casă a purtătorilor de cravate roșii, care le-a fost dăruită cu prilejul marii lor sărbători de la 19 mai a.c. — cea de a 40-a aniversare a organizației de pionieri — ocupă o suprafață imensă, fiind un adevărat orașel. Cinci mii de copii pot activa simultan în diferitele cercuri, pot

și constructorii sovietici au făcut tot ce au putut pentru ca marelui palat al celor mici să fie cît mai frumos, mai confortabil și în același timp să contribuie în măsură maximă la educația și instruirea lor.

În țara lor minunată pionierii petrec acum ore plăcute și instructive.

Cînd lumea atîrna de un fir de păr...

Bob Brown, corespondentul unui ziar din New York, fu trezit în zori de un zgomot ciudat. Și chiar înainte de a deschide ochii își dădu seama că trebuia să fi fost mașini și tancuri. Dădu la o parte stori și într-adevăr văzu o coloană de tancuri și de autocamioane cu soldați din infanteria marină. Coloana se îndrepta spre sud, către mare.

Bob Brown era tocmai în concediu în Florida, lângă Miami. Dacă ar fi văzut coloana de tancuri în altă parte nu i-ar fi dat nici o importanță. Dar în Florida... Din Florida pînă în Cuba sînt numai nouăzeci de mile. Așa încît cînd văzu în cursul zilei trecînd pe lângă fereastra lui a șasea coloană își dădu seama că se sfîrșise cu concediul.

În aceeași noapte plecă pe insula unde se află baza navală Key-West. Fusese de multe ori acolo și cunoștea bine orașul. Se îndreptă pe jos spre port. Dar ceea ce văzu îl umplu de uimire. Nu se vedea picior de marinar. Reclamele nenumeratele baruri străluciau puternic dar barurile erau goale. Proprietarii localurilor, în șorțuri albe și cu mâinile încrucișate pe piept, stăteau în fața ușilor și priveau trist de-a lungul străzii. Unii vorbeau tare între ei.

— Ultimul vas a plecat la amiază — auzi Bob.

Intră într-un bar pustiu și se așeză într-un scaun turnant în fața teighelei. Zvirlind în pahar cubușoare de gheață, bătrînul barman, bucuros că avea un client, îi spuse:

— De o săptămînă se petrec pe aici lucruri ciudate. Șoselele erau tixite de trupe. Iar astăzi au plecat în larg toate navele. Au fost și trupe de desert. N-am putut dormi toată noaptea din pricina avioanelor. Pe stadion se construiesc barăci. Se descarcă sirmă ghimpată. Dar pentru ce? Ce părere aveți, sir?

Bob trase adînc din țigară și ridică din umeri.

— N-o fi vorba de o invazie în Cuba? — întrebă în șoaptă barmanul.

Brown se mulțumi să ridice din nou din umeri.

— Atunci... Atunci o să se sfîrșească cu noi toți! — rosti cu glas tare barmanul și-și turnă un pahar de whisky.

Bătrîna pendulă începu să hîrîie și un cuc golaș, scoțînd capul prin fereștrica de deasupra cadranului, anunță ora douăsprezece. Începea o nouă zi — ziua de 20 octombrie 1962.

Era sîmbătă, zi în care nici o instituție guvernamentală din capitala S.U.A. nu lucrează de obicei. Dar în sîmbăta aceea, prin porțile larg deschise ale Casei Albe intrau unul după altul eleganți „Cadillac”-uri negre. Civili și generali veneau și plecau. Reporterii nu-i puteau recunoaște pe toți căci santinela stînsese luminile de la intrare. Cu toate acestea, ziaristii au putut să observe că la Casa Albă erau aduse multe suluri cu hărți geografice.

Consfătuirea de la Casa Albă a durat pînă în zori. Cînd cei care luaseră parte la ea au plecat pe la casele lor, la chioșcuri și apăruseră primele ziare, mirosînd a cerneală proaspătă de tipar, cu titluri de o șchioapă: „La Washington se pune la cale ceva foarte grav. Despre ce o fi vorba? Cuba. Berlin. Vietnam? Sau despre toate laolaltă?”

Durînică, America a fost cuprinsă de panică. Ziarele anunțau că, de la Casa Albă se ținuseră ședințe secrete toată săptămîna. Iar se anunța că importante erau concentrate pe

țărîmul sudic al peninsulei: cîteva divizii de parașutiști, o unitate de infanterie marină și trei regimente de bombardiere. Nu mai încăpea nici o îndoială că primejdia plana asupra Cubei.

Luni, panica s-a întetit. Spre Marea Caraibilor se îndreptaseră treisprezece submarine, crucișătoare și port avioane. Două mii de soldați din infanteria marină fuseseră trimiși la baza militară americană de la Guantanamo. În același timp începuse evacuarea familiilor militarilor americani de la această bază. Li se dăduseră numai șaiszeci de minute pentru împachetare.

Luni dimineața m-am dus la Organizația Națiunilor Unite. Sala de ședințe a Adunării Generale era aproape goală. În schimb, pe coridoare și în holuri era forfotă mare. Delegații, funcționarii secretariatului și ziaristii se salutau cu aceeași întrebare: „Ce mai e nou?” Diplomații își trăgeau interlocutorii pe la colțuri și-și șopteau secrete.

La un moment dat, posturile de televiziune și-au întrerupt emisiunile. Crainici emoționați anunțară că la ora șapte seara președintele S.U.A. avea să facă o declarație de

— Se pare că ne aflăm în pragul celui de al treilea război mondial — remarcă ziaristul oftînd adînc.

În zilele acelea toți americanii posesori de aparate de radio cu tranzistori nu se mai despărțeau de ele nici în metrou, nici la lucru, nici în localuri, în timpul mesei de prînz. Cu fiecare oră știrile erau tot mai alarmante. Din Florida se anunța că trupele făcuseră impracticabile toate șoselele. Toate hotelurile din Miami erau ocupate de ofițeri de aviație. În afara orașului fuseseră ridicate corturi pentru spitale de cîmp. Și Bob Brown înțelese, în sfîrșit, de ce se adusese sirmă ghimpată, despre care-i vorbise proprietarul barului, pe stadionul bazei navale Key-West. Pe stadion se construia un lagăr pentru viitorii prizonieri și vestea îl zguduia.

„Primele salve pot răsuna chiar mîine sau poimîine” — transmitea din Florida un corespondent al agenției „United Press”.

„Evenimentele împing lumea irevocabil spre război” — scria la 25 octombrie William Shannon, observator al ziarului „New York Times”.

Campania de ațîțare a nervilor atinse, se părea, punctul culminant. Nelson Rockefeller, guvernatorul statului New York, chema populația să fie pregătită pentru cazul că o bombă atomică „ar lovi New York-ul”.

Locuitorii Los Angeles-ului începușeră să se aprovizioneze cu sticle de apă, conserve, pesmeți.

Război! Cuvîntul era rostit tot mai des; în șoaptă sau în gura mare, cu durere și tristețe sau cu mînie și indignare. Noaptea copiii se strîngeau la pieptul mamelor ca „să moară împreună”.

Sosise o clipă cînd chiar redactorii ziarelor care semănaseră conștient

mină americanii au răsuflet ușurați. „Un sentiment de ușurare a cuprins regiunile din Middle East, alarmate de acțiunile președintelui împotriva Cubei — scria a doua zi un corespondent din provincie al ziarului „New York Times”. Știrea venită de la Moscova i-a făcut pe mulți să se liniștească treptat, să-și reia treburile obișnuite. Privirile le sînt acum ațintite spre Washington de unde așteaptă noutăți și speră că ele vor fi îmbucurătoare”.

Se spune că ziaristii americani care au asediat în zilele acelea Casa Albă, Departamentul de Stat și Pentagonul se temeau să se ducă chiar pînă la toaletă ca să nu scape cumva clipa

cînd se va anunța începutul invaziei în Cuba. Ziaristii din New York nu părăseau zi și noapte clădirea O.N.U. La etajul 38, în biroul lui U Thant, secretarul general provizoriu al O.N.U., diplomații tratau,

Reporterii alergau literalmente după V. A. Zorin, locțiitor al ministrului de Externe al U.R.S.S. Cuvîntările rostite de el în ședințele Consiliului de Securitate, pe care tocmai îl prezida, prodususeră o puternică impresie asupra diplomaților și ziaristilor.

Guvernul sovietic acceptase propunerea lui U. Thant care, acționînd în numele unui mare număr de state membre ale O.N.U., adresase guvernelor S.U.A. și U.R.S.S. apelul de a se abține de la măsuri care ar putea complica și mai mult situația. Sub presiunea opiniei publice internaționale, Statele Unite trebuiseră să se declare și ele de acord cu acest pas, deși cu vîdită neplăcere.

Din toate colțurile lumii, soseau știri despre demonstrații de protest împotriva aventurii cubane a cercurilor conducătoare din S.U.A. În jurul sediului O.N.U. aveau loc demonstrații ale americanilor de rînd.

Dar teletipurile care făceau legătura între redacțiile ziarelor și capitala americană continuau să transmită totuși știri alarmante. Referindu-se la persoane suspuse, corespondenții comunicau că pregătirile pentru invazia Cubei continuau. „S-ar putea ca invazia să aibă loc săptămîna asta — scria „World Telegram”. — Se spune că e o problemă de zile sau chiar de ore”.

A fost cea mai alarmantă noapte de la începutul crizei cubane. Multora li se părea că nimic nu mai poate preîntîmpina catastrofa. Puțini cititori au dat atenție de aceea, scrisorile adresate de Kennedy lui N. S. Hrușciiov, publicată de „New York Times” în pagina 30.

În dimineața lui 28 octombrie, soneriile teletipurilor instalate în localurile agențiilor de presă, în redacțiile ziarelor, în studiourile de televiziune și la posturile de radio au început să sune. De obicei ele sună cu un minut înainte de a transmite o comunicare importantă, spre a atrage atenția ziaristului de serviciu. Dar n-au trecut decît douăzeci de secunde și pe bandă au apărut cele dintîi cuvinte: „Moscova... Fulger... Extrem de important... Mesajul adresat de N. S. Hrușciiov președintelui Kennedy... Hrușciiov arată: „Acord stimă și încredere declarației cuprînse în mesajul dv. din 27 octombrie 1962 că împotriva Cubei nu va fi săvîrșit un atac, nu va fi săvîrșită o invazie și nu numai de către Statele Unite, ci și de către celelalte țări din emisfera occidentală, după cum se afirmă în mesajul dv. În acest caz nu mai sînt de actualitate nici motivele care ne-au determinat să acordăm Cubei un asemenea ajutor...” Intreaga Americă a răsuflet ușurată. Dar nu numai America, ci întreaga omenire. În aceeași zi, teletipurile au transmis declarația lui Bertrand Russel: „Omenirea îi este extrem de îndatorată lui Nikita Hrușciiov pentru curajul și hotărîrea lui de a preîntîmpina un război, care ar fi putut începe din vina militarismului american”.

Teletipurile lucrau neobosit. Din toate colțurile globului soseau cuvinte de recunoștință pentru salvarea păcii.

B. Strelnikov

(Text prescurtat)

Relatarea unui martor ocular

cea mai mare însemnătate. Ne-am îndreptat grăbiți spre birourile TASS din New York.

La intrarea în zgîrie norul agenției „Associated Press”, în care se află și birourile TASS, chiar în zidul din spate strădă este montat un teletip care transmite zi și noapte ultimele știri. În jurul teletipului se strînsese o mare mulțime. Cînd ne-am apropiat am putut citi pe bandă: „Secretarul de stat Rusk i-a convocat urgent pe ambasadorii străini. Cel dintîi a fost chemat ambasadorul U.R.S.S., Dobrinin”.

— Asta... asta-i război! — striga sufocîndu-se de emoție un bărbat în vîrstă care era cel mai aproape de teletip. — Știu că atunci cînd sînt convocați ambasadorii... așa încep războaiele...

Un ziarist american spunea și el că situația îi amintea de zilele premergătoare intrării Americii în cel de al doilea război mondial.

panica erau speriați. Chiar și ei își dădeau acum seama că lumea atîrna de un fir de păr, că Washingtonul adusese omenirea în pragul prăpăstiei, în pragul unei catastrofe nucleare. Toți ziaristii cu care stam de vorbă mă întrebau: „Ce o să facă Moscova?” Erau surprinși de știrile transmise de corespondenții americani de la Moscova care arătau că în Uniunea Sovietică nu era panică, că oamenii sovietici au încredere în înțelepciunea guvernului lor și privesc fără teamă viitorul deși își dau seama de primejdie.

Eram la O.N.U. cînd s-a anunțat la radio că ziaristii pot obține o copie după răspunsul lui N. S. Hrușciiov la telegrama lui Bertrand Russel. În aceeași seară ziarele americane apărură cu titluri de o șchioapă: „Hrușciiov a declarat că va face totul pentru a împiedica războiul”, „Moscova declară că nu se va lăsa provocată”.

Pentru prima oară după o săptă-

UMOR

Proaspeți locatari

Baia fotografului amator

I-a venit inspirația pe drum

Se mută o familie de alpiști

Fiecare cu ale lui.

Desene de G. Andrianov și M. Bitni

Intreprinderea raională de industrie locală

„Filimon Sîrbu” - Focșani

B-dul București nr. 19. Telef. 660-705

Vinde imediat din stoc disponibil

BUTOAIE DE STEJAR
500—1000 LITRI CAPACITATE

NOILE PRODUSE COSMETICE Sanda

CREMA ASTRINGENTĂ „SANDA”. Micșorează porii feței și combate roșeața.
Se folosește seara înainte de culcare.

CREMA CU STIMULATORI BIOLOGICI COMPLEXI „SANDA” cu vitamine și extrase din plante care generează țesuturile și previne formarea ridurilor. Se recomandă persoanelor cu ten normal sau uscat.

CREMA IMPOTRIVA PUNCTELOR NEGRE „SANDA”. Îndepărtează punctele negre, previne și vindecă coșurile de pe față.

EMULSIA CU SILICONI „SANDA”. Aplicată pe miini le apără împotriva petelor cauzate de curățirea fructelor, legumelor, de petele cauzate de mașina de scris etc.

TONIC PENTRU PĂRUL COAFAT PERMANENT „SANDA”. Redă părului slăbit de pe urma coafatului permanent moliciunea, elasticitatea și rezistența normală.

EPILATORUL PE SUPTOR TEXTIL „SANDA”. Este o ceară pe suport textil care permite scoaterea părului de prisos mult mai bine și cu efect mai îndelungat decât cu soluții chimice sau cu mașina de ras.

APA DE COLONIE ȘI PARFUMUL „SANDA”. Sunt produse cu miros nou, de o finețe deosebită și persistentă. Sunt indicate în special pentru spectacole, recepții etc.

RIMELUL „SANDA”. Aderă mai bine de gene, se menține vreme îndelungată și nu irită.
Se fabrică în mai multe nuanțe.

Pentru locuințe moderne lustre moderne vă oferă

I.I.S. „VITROMETAN”-MEDIAS

Gospodine!

COMPLETAȚI ȘI REÎNNOIȚI VESELA DV., CU VASELE EMAILATE GROASE ȘI DURABILE

IDEAL

PRODUSE DE UZINELE

EMAILUL ROSU
MEDIAS

VIZITAȚI MAGAZINELILE

Cooperativelor de consum

CARE VA OFERĂ MĂRFURI DE BUNĂ CALITATE ȘI SORTIMENTE VARIE